

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi takuueläkkeestä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki takuueläkkeestä. Takuueläke olisi taloudellinen tukimuoto, jolla turvattaisiin Suomessa asuvan eläkkeensaajan toimeentulo, jos hänen eläkkeensä eivät muutoin riitä kohtuulliseen toimeentuloon.

Takuueläkkeen myöntämisen edellytyksenä olisi, että hakija saa vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä, työttömyyseläkettä tai etuutta maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmästä, ja että hänen eläkkeensä yhteenlaskettuna jäävät alle takuueläkkeeksi määritellyn tason.

Täysimääräinen takuueläke olisi 685 euroa kuukaudessa vuonna 2010 sovellettavassa tasossa. Eläkkeensaajan muut lakisääteiset eläkkeet vähentäisivät kokonaisuudessaan takuueläkkeen määrää. Jos vanhuuseläke on myönnetty varhennettuna vanhuuseläkkeenä, myös takuueläkkeeseen tehtäisiin varhennusvähennystä vastaava vähennys. Eläkkeensaaj-

jan asumistukea myönnettäessä takuueläke otettaisiin tulona huomioon.

Takuueläkkeen myöntämisen edellytyksenä olisi myös, että hakija on asunut Suomessa vähintään kolme vuotta 16 vuotta täytettyään. Takuueläke voitaisiin myöntää myös työkyvyttömälle tai 65 vuotta täyttäneelle maahanmuuttajalle, jolla ei lyhyen Suomessa asutun ajan vuoksi ole oikeutta kansaneläkkeeseen. Laki maahanmuuttajan erityistuesta ehdotetaan kumottavaksi, koska takuueläke korvaisi vähimmäistoimeentulon turvaavana etuutena maahanmuuttajan erityistuen.

Takuueläke olisi veronalainen etuus, joka rahoitettaisiin valtion varoista. Tuen määrä sidottaisiin kansaneläkeindeksiin. Takuueläkkeen toimeenpanosta huolehtisi Kansaneläkelaitos.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	5
1. Johdanto	5
2. Nykytila.....	5
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
Yleistä	5
Kansaneläke	5
Maahanmuuttajan erityistuki	7
2.2. Nykytilan arviointi.....	8
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	8
3.1. Tavoitteet	8
3.2. Keskeiset ehdotukset.....	9
4. Esityksen vaikutukset	10
4.1. Taloudelliset vaikutukset	10
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	10
4.3. Vaikutukset etuudensaajien asemaan	11
4.4. Sukupuolivaikutukset.....	13
5. Asian valmistelu	13
6. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista.....	13
6.1. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista.....	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	15
1. Lakiehdotusten perustelut	15
1.1. Laki takuueläkkeestä.....	15
1 luku. Yleiset säännökset.....	15
2 luku. Takuueläkkeen määräytymisperusteet	15
3 luku. Toimeenpano.....	18
4 luku. Muutoksenhaku	21
5 luku. Erinäiset säännökset.....	22
6 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset	23
1.2. Kansaneläkelaki	23
1.3. Laki eläkkeensaajan asumistuesta	23
1.4. Laki vammaisetuksista.....	24
1.5. Työttömyysturvalaki	24
3 luku. Etuuden saamisen yleiset rajoitukset.....	24
11 Luku. Toimeenpanoa koskevat säännökset	24
1.6. Sairausvakuutuslaki	24
8 luku. Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha	24
1.7. Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta.....	24
1.8. Elatustukilaki	24

1.9.	Laki kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista	25
1.10.	Opintotukilaki	25
1.11.	Laki aikuiskoulutustuesta	25
1.12.	Laki kansaneläkelaitoksesta	25
1.13.	Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä	25
1.14.	Laki sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta	26
1.15.	Lakiehdotukset 15—19	26
2.	Voimaantulo	26
LAKIEHDOTUKSET		27
	takuueläkkeestä	27
	kansaneläkelain 35 ja 70 §:n muuttamisesta	37
	eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 41 §:n muuttamisesta	38
	vammaisetuuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta	39
	työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n ja 11 luvun 14 §:n muuttamisesta	40
	sairausvakuutuslain 8 luvun 6 §:n muuttamisesta	41
	asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	42
	elatustukilain 21 §:n muuttamisesta	43
	Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta	44
	opintotukilain 6 §:n muuttamisesta	45
	aikuiskoulutustuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	46
	Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 b §:n muuttamisesta	47
	työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta	48
	sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	49
	työntekijän eläkelain 120 §:n muuttamisesta	50
	merimieseläkelain 117 §:n muuttamisesta	51
	tapaturmavakuutuslain 61 a §:n muuttamisesta	52
	kunnallisen eläkelain 126 §:n muuttamisesta	53
	valtion eläkelain 122 §:n muuttamisesta	54
LIITE		55
RINNAKKAISTEKSTIT		55
	kansaneläkelain 35 ja 70 §:n muuttamisesta	55
	eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 41 §:n muuttamisesta	56
	vammaisetuuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta	58
	työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n ja 11 luvun 14 §:n muuttamisesta	59
	sairausvakuutuslain 8 luvun 6 §:n muuttamisesta	61
	asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	62
	elatustukilain 21 §:n muuttamisesta	63

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta.....	64
opintotukilain 6 §:n muuttamisesta	66
aikuiskoulutustuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta	67
työntekijän eläkelain 120 §:n muuttamisesta. Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta	69
sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	71
työntekijän eläkelain 120 §:n muuttamisesta.....	72
merimieseläkelain 117 §:n muuttamisesta.....	73
tapaturmavakuutuslain 61 a §:n muuttamisesta	74
kunnallisen eläkelain 126 §:n muuttamisesta.....	75
valtion eläkelain 122 §:n muuttamisesta	77

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan vuoden 2009 loppuun mennessä valmistellaan kaikkein pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentulon nykyistä paremmin turvaava malli. Valtioneuvosto asetti 14 päivänä kesäkuuta 2007 komitean valmistelemaan sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, jonka tavoitteena oli työn kannustavuuden parantaminen, köyhyyden vähentäminen sekä riittävän perusturvan tason turvaaminen kaikissa elämäntilanteissa.

Esityksessään sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen keskeisistä linjauksista sosiaaliturvan uudistamiskomitea (SATA-komitea) käsittelee takuueläkettä mallina pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentulon parantamiseksi. Linjausten mukaan pienimpien eläkkeiden tason turvaamiseksi kohtuullisena otetaan käyttöön takuueläke, joka turvaisi nykyistä paremmin erityisesti lapsuudesta saakka sairaiden ja vammaisten toimeentuloa. Sen määrä olisi kansaneläkkeen täyttä määrää korkeampi eikä se muuttaisi muutoin kansaneläkejärjestelmän ja työeläkejärjestelmän yleisiä periaatteita. Takuueläkkeen toteuttaminen mahdollistaisi myös eläkeaikaisen toimeentulon sellaisille Suomessa asuville henkilöille, joiden toimeentulo on maahanmuuttajan erityistuen varassa. Takuueläke toteutettaisiin maksamalla eläkkeeseen lisä, jos kokonaiseläke jäisi alle tavoitellun tuloajan. Hallitus sopi 30 päivänä tammikuuta 2009 käymässään neuvottelussa, että takuueläke otetaan käyttöön 1 päivänä maaliskuuta 2011 alkaen.

Esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön uutena etuutena takuueläke, jota maksettaisiin eläkkeensaajalle, jos hänen kokonaiseläkkeensä jäisi alle tavoitellun tuloajan.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Lakisääteinen eläketurva muodostuu työeläkejärjestelmästä ja kansaneläkejärjestelmästä. Työeläkkeen tarkoituksena on turvata työssäoloaikana saavutetun ansiotason kohtuullinen säilyminen eläkkeelle siirryttäessä. Kansaneläkejärjestelmän tarkoituksena on turvata vähimmäistoimeentulo sellaiselle eläkkeensaajalle, jonka työeläke lyhyen työuran tai matalan ansiotason vuoksi on jäänyt vähäiseksi tai jolla ei ole lainkaan oikeutta työeläkkeeseen. Henkilön kokonaiseläke muodostuu työeläkkeestä ja kansaneläkkeestä. Lisäksi henkilön kokonaiseläkkeeseen voi kuulua liikenne- ja tapaturmavakuutus-, sekä sotilasvamman- ja sotilastapaturmalakien mukaista eläkettä (ns. SOLITA-eläkkeet).

Esityksen mukaista takuueläkettä maksettaisiin henkilöille, joiden kokonaiseläke jää takuueläkkeen määrää pienemmäksi. Takuueläke turvaisi lähinnä sellaisten henkilöiden toimeentuloa, jotka saavat nykyeläkeperusteella pelkkää kansaneläkettä tai sekä kansaneläkettä että pientä työeläkettä. Lisäksi takuueläkettä voisi saada nykyisin maahanmuuttajan erityistukeen oikeutettu henkilö.

Kansaneläke

Kansaneläkelain (568/2007) tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan henkilön toimeentuloa työkyvyttömyyden ja vanhuuden varalta sekä Suomessa asuvan lesken ja lapsen toimeentuloa Suomessa asuvan henkilön kuoltua. Kansaneläkettä maksetaan vanhuuseläkkeenä ja työkyvyttömyyseläkkeenä. Li-

säksi kansaneläkkeenä maksetaan työttömyyseläkettä, josta säädetään kansaneläkelain voimaantulon jälkeen annetussa laissa (569/2007).

Vanhuuseläke myönnetään 65 vuotta täytäneelle henkilölle. Vanhuuseläke voidaan myöntää myös varhennettuna. Varhennettua vanhuuseläkettä alaikäraja on 62 vuotta. Varhennettua eläkettä pienennetään 0,4 prosenttia jokaiselta varhennuskuukaudelta. Varhennusvähennys pienentää eläkettä pysyvästi. Vanhuuseläkkeelle siirtymistä voi myös lykätä yli 65 vuoden iän täyttämisen. Tuolloin eläkkeeseen maksetaan lykkäyskorotusta 0,6 prosenttia jokaiselta lykkäyskuukaudelta.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään 16—64 vuotta täytäneelle henkilölle, joka on sairautensa tai vamman takia kykenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, jota on pidettävä ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana. Eläkkeen saa aina sokea, liikunta- ja muu henkilö, joka on niin avuttomassa tilassa, ettei tule toimeen ilman toisen henkilön apua.

Työttömyyseläkkeeseen on oikeus 60—64 vuotiaalla pitkäaikaisesti työttömällä henkilöllä, jolla ei ole enää oikeutta työttömyysturvalain (1290/2002) mukaiseen päivärahaan. Lisäksi edellytetään, että henkilö täyttää työttömyyseläkkeen saamiseen vaadittavat työssäoloehdot sekä on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Työttömyyseläkettä voidaan myöntää vain ennen vuotta 1950 syntyneelle henkilölle.

Kansaneläkkeen myöntämiseen liittyy asumisaikavaatimus. Myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Asumisaika lasketaan siitä, kun henkilö on täyttänyt 16 vuotta. Henkilöllä on kuitenkin asumisajasta riippumatta oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hän tulee työkyvyttömäksi Suomessa ennen kuin hän on täyttänyt 19 vuotta. Vuoden 2010 alusta lähtien asumisaikavaatimusta ei edellytetä myöskään työkyvyttömyyseläkettä hakevalta henkilöltä, joka on saanut 16 vuotta täyttäessään alle 16 vuotiaan vammaistukea.

Kansaneläkkeen määrää arvioitaessa otetaan huomioon henkilön saamat muut eläketulot.

Kansaneläkkeeseen vaikuttavia eläketuloja ovat työeläkelakien mukaiset eläkkeet ja perhe-eläkkeet, lakisääteisen tapaturmavakuutuksen sekä sotilastapaturmalain (1211/1990) mukainen ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukainen tapaturmaeläke, perhe-eläke, elinkorko ja huoltoeläke, liikennevakuutuslainsäädännön ja liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen työkyvyttömyyseläke, perhe-eläke ja yli vuoden ajalta maksettava ansionmenetyksen korvaus, sotilasvammalain (405/1948) mukainen huoltoeläke, sukupolvenvaihdoseläkkeen perusmäärä sekä luopumistuen tai -korvauksen perusmäärä. Varhennettu työeläke otetaan huomioon koko sillä määrällä, mitä vanhuuseläke olisi ollut varhentamattomana normaalissa vanhuuseläkeiässä. Myös ulkomailta saadut vastaavat eläkkeet ja korvaukset pienentävät kansaneläkettä, lukuun ottamatta niitä EU- ja ETA-jäsenmaista tai Sveitsistä (myöhemmin EU/ETA-maat) saatuja lakisääteisiä eläkkeitä, jotka perustuvat eläkkeensaajan asumis- tai vakuutusajanaan näissä maissa.

Kansaneläkkeen määrään vaikuttavat henkilön saamat muut eläketulot, perhesuhteet ja asumisaika Suomessa. Täysimääräinen kansaneläke on vuonna 2010 yksin asuvalle 584,13 euroa kuukaudessa. Avio- tai avoliitossa olevalle täysimääräinen kansaneläke on 518,12 euroa kuukaudessa. Täysimääräiseen kansaneläkkeeseen on oikeus, jos henkilön muut eläketulot eivät ylitä laissa säädettyä rajamäärää, joka on 51,54 euroa kuukaudessa. Rajamäärän ylittävistä eläketuloista puolet vähentää kansaneläkkeen määrää. Jos yksinäisen henkilön eläketulot ovat 1 207,38 euroa kuukaudessa tai enemmän, kansaneläkettä ei enää makseta. Avio- tai avoliitossa olevalle eläketuloraja, jonka täytyessä kansaneläkettä ei makseta, on 1 075,30 euroa kuukaudessa. Pienin maksettava kansaneläke on 6,21 euroa kuukaudessa.

Kansaneläkkeen määrään vaikuttaa myös henkilön Suomessa asuma aika. Täysimääräiseen kansaneläkkeeseen on oikeus henkilöllä, jos hän on asunut Suomessa vähintään 80 prosenttia 16 vuoden iän saavuttamisen ja

eläkkeen alkamisen välisestä ajasta. Suhteutuskerroin lasketaan näissä tapauksissa jakamalla Suomessa asuttu aika ajalla, joka on 80 prosenttia 16 vuoden iän täyttämisen ja eläkkeen alkamisen välisestä ajasta.

Kansaneläkkeeseen on oikeus myös muualta kuin Suomessa asuvalla henkilöllä, jos hän asuu valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (ETY) N:o 883/2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (perusasetus). Tällöin edellytetään, että henkilö kuuluu perusasetuksen soveltamisalaan ja on asunut tai työskennellyt Suomessa. Muualla kuin Suomessa asuvalla henkilöllä on oikeus vain perusasetuksen mukaisesti laskettuun pro-rata-eläkkeeseen. Suomesta toiseen EU-/ETA-maahan muuttavalle eläkkeensaajalle maksetaan kansaneläke entisen suuruisena.

Suomi on myös solminut useiden maiden kanssa sosiaaliturvasopimuksia, joiden perusteella muulla kuin Suomessa asuvalla henkilöllä voi olla oikeus kansaneläkkeeseen ja kansaneläkkeen maksamista voidaan jatkaa myös eläkkeensaajan muutettua sopimusmaahan.

Kansaneläkettä ei myönnetä EU-/ETA – maiden ja sosiaaliturvasopimusmaiden ulkopuolisissa maissa asuville henkilöille. Kansaneläkkeen maksamista ei jatketa, mikäli eläkkeensaaja muuttaa ulkomaille yli vuodeksi. Jos henkilö muuttaa ulkomaille alle vuodeksi, voidaan kansaneläkettä maksaa tuon ajan myös ulkomaille. Maksaminen keskeytetään kuitenkin heti muuttoa seuraavan kuukauden alusta, jos eläkkeen saamista edeltävää Suomen asumisaikaa on vähemmän kuin vuosi.

Kansaneläkejärjestelmän etuuksia tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä, joka määrätään elinkustannusindeksin perusteella. Tämän lisäksi kansaneläkettä on korotettu euromääräisellä tasokorotuksella aika ajoin.

Maahanmuuttajan erityistuki

Lailla maahanmuuttajan erityistuesta (1192/2002) on tarkoitus turvata toimeentulo vanhuuden ja työkyvyttömyyden ajalta kansalaisuudesta riippumatta sellaiselle Suomessa asuvalle maahanmuuttajalle, joka muutoin olisi pitkäaikaisen toimeentulotuen tarpeessa.

Maahanmuuttajan erityistuki koskee erityisesti sellaisia maahanmuuttajia, joiden eläketurva muodostuu esimerkiksi lyhyen työhistorian tai Suomessa asutun ajan lyhyydestä johtuen niin alhaiseksi, että he joutuisivat muutoin turvautumaan jatkuvasti toimeentulotukeen. Maahanmuuttajan erityistuen tarkoituksena on korvata toimeentulotuki pitkäaikaisena etuutena.

Maahanmuuttajan erityistukea voi saada 65 vuotta täyttänyt tai työkyvytön, 16–64 -vuotias maahanmuuttaja. Hakijan työkyky arvioidaan pääsääntöisesti samoin perustein kuin haettaessa kansaneläkettä työkyvyttömyyden perusteella. Maahanmuuttajan erityistukea ei kuitenkaan myönnetä pelkästään sillä perusteella, että henkilö on sokea, liikuntakyvytön tai pysyvästi niin avuttomassa tilassa, ettei voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua.

Tuen saaminen ei edellytä Suomen kansalaisuutta, mutta tuen saannin edellytyksenä on, että maahanmuuttaja on laillisesti asunut Suomessa 16 vuotta täytettyään vähintään viisi vuotta yhtäjaksoisesti ja välittömästi ennen erityistuen alkamista. Jos tuen saaja oleskelee tilapäisesti ulkomailla enemmän kuin 90 päivää kalenterivuoden aikana, tuen maksaminen keskeytetään niiden kuukausien ajaksi, joiden aikana henkilö oleskelee ulkomailla.

Maahanmuuttajan erityistuen määrään vaikuttavat hakijan sekä hänen puolisonsa tulot siltä osin kuin ne ylittävät avioliitossa olevan henkilön täysimääräisen maahanmuuttajan erityistuen. Vuoden 2008 alusta lähtien omaisuus ei ole enää vaikuttanut maahanmuuttajan erityistuen määrään. Maahanmuuttajan erityistuen määrä on täysimääräisen erityistuen ja maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain 7 §:n mukaisen vuositulon erotus. Maahanmuuttajan erityistukea ei makseta, jos yksin asuvan hakijan nettovuositulot ovat 6 936 euroa tai enemmän. Jos avio- tai avoparien yhteiset nettovuositulot ovat 12 360 euroa tai enemmän, ei maahanmuuttajan erityistukea jää maksettavaksi. Täysimääräinen maahanmuuttajan erityistuki vastaa täyttä kansaneläkettä. Maahanmuuttajan erityistuen määrä on samoin kuin kansaneläkkeessä suurempi yksinäiselle kuin avio- tai avioliitossa olevalle tuensaajalle.

2.2. Nykytilan arviointi

Kansaneläkejärjestelmän etuuksia tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä, joka määrätään elinkustannusindeksin perusteella. Kansaneläkeindeksi varmistaa eläkkeiden ostovoiman säilymisen. Vähimmäiseläkkeen tasoa on myös pidetty yllä korottamalla täyttää kansaneläkettä euromääräisellä tasokorotuksella aika ajoin. Tasokorotuksia on tehty viimeksi vuosina 2001, 2005, 2006 ja 2008. Tasokorotuksilla on ollut merkittävä vaikutus kansaneläkkeen tasoon.

Vuonna 2008 Suomesta sai työ- tai kansaneläkettä yhteensä 1 414 200 henkilöä, kun mukaan luetaan perhe-eläkkeet, maatalouden erityiseläkkeet ja osa-aikaeläkkeet. Suomessa asuvia vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkettä saavia henkilöitä oli 1 262 600 henkilöä. Eläkettä sekä kansaneläke- että työeläkejärjestelmästä sai 44 prosenttia ja pelkän kansaneläkkeen varassa olevia oli 6 prosenttia eläkkeensaajista. Puolet eläkkeensaajista oli pelkkää ansioeläkettä saavia.

Työeläkkeiden kattavuuden ja tason parantua vuosina 2001-2007 sekä kansaneläkkeensaajien lukumäärä, maksettujen eläkkeiden euromäärä että keskimääräinen kansaneläke olivat joka vuosi edellisvuotta pienempiä, lukuun ottamatta vuotta 2005 keskimääräisessä eläkkeessä. Vuoden 2008 alussa tapahtunut kansaneläkkeen tasokorotus, kuntien kalleusluokituksen poisto sekä pienimmän maksettavan eläkkeen rajan puolittaminen lisäsi kuitenkin eläkkeensaajien lukumäärää siten, että kansaneläkkeen saajien määrä nousi vuoden 2007 lopun noin 645 000 henkilöstä vuoden 2008 loppuun mennessä noin 679 700 henkilöön.

Vuonna 2008 kansaneläkkeensaajista 588 300 sai vähennettyä kansaneläkettä ja 91 400 täyttää kansaneläkettä. Suomessa asuvia täyden kansaneläkkeen saajia oli 81 100 henkilöä. Täyttää kansaneläkettä saavista noin puolet saa vanhuuseläkettä ja puolet työkyvyttömyyseläkettä. Täyttää kansaneläkettä saavista noin 60 prosenttia oli naisia ja noin 40 prosenttia miehiä. Kansaneläkelaitoksen teemakatsauksen mukaan vuonna 2004 tyypillinen, Suomessa asuva, täyttää kansaneläkettä saava nainen oli yli 65-vuotias ja naimissa. Tyypillinen täyttää kansaneläkettä saa-

va mies oli 35—45-vuotias, naimaton ja mielenterveydellisten syiden takia työkyvyttömyyseläkkeellä.

Vuonna 2008 kaikkien Suomessa asuvien vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkettä saavien keskimääräinen kokonaisu-eläke oli 1 266 euroa kuukaudessa. Kansaneläkettä saavilla keskimääräinen kokonaisu-eläke oli 847 euroa kuukaudessa ja työeläkettä saavilla 1 312 euroa kuukaudessa. Keskimääräinen kansaneläke oli 289 euroa kuukaudessa.

Ulkomailla asuvia henkilöitä, jotka saivat kansaneläkettä oli vuonna 2008 noin 42 500 henkilöä. Asumisaikaan suhteutettua eläkettä Kansaneläkelaitokselta sai lähes 57 200 henkilöä, joista noin 70 prosenttia oli ulkomailla asuvia Suomessa aiemmin asuneita ja 30 prosenttia Suomessa asuvia ja aiemmin ulkomailla asuneita.

Maahanmuuttajan erityistuen saajia oli vuoden 2008 lopussa 5 208 henkilöä, joista 65 vuotta täyttäneitä oli 4 096 henkilöä ja alle 65-vuotiaita työkyvyttömiä 1 182 henkilöä.

Tilastokeskuksen tulonjakotilaston mukaan suurin pienituloisten sosioekonominen ryhmä vuonna 2007 olivat eläkeläiset. Lähes 200 000 eläkeläistä asui pienituloisessa kotitaloudessa. Pienituloisten eläkeläisten lukumäärä on kasvanut vuodesta 2002 vuoteen 2007 noin 86 500:lla ja eläkeläisten pienituloisuusaste on noussut kymmenestä prosentista 16,6 prosenttiin.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on turvata nykyistä paremmin kaikista pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentulo. Takuueläke muodostaisi uuden vähimmäiseläketason. Tähän vähimmäiseläkkeeseen olisivat oikeutetut Suomessa asuvat eläkkeensaajat. Takuueläkkeen tarkoituksena on nostaa kaikkien pienituloisimpien eläkeläisten tulotasoa.

Takuueläke turvaisi toimeentulon nykyistä paremmin erityisesti lapsuudesta saakka sairaille ja vammaisille, jotka ovat kansaneläkkeensaajina pitkään. Takuueläke nostaisi elä-

ketasoa merkittävästi sellaisilla henkilöillä, joiden kansaneläketaso jää pieneksi lyhyen Suomessa asumisajan vuoksi. Takuueläkkeen toteuttaminen turvaisi eläkeaikaisen toimeentulon takuueläkkeen tasoon myös sellaisille Suomessa asuville henkilöille, joiden toimeentulo on nykyisin maahanmuuttajan erityistuen varassa.

Takuueläke myös poistaisi perhesuhteiden vaikutuksen vähimmäiseläkkeen määrään. Täysimääräinen takuueläke olisi yhtä suuri riippumatta siitä, onko henkilö avio- tai avoliitossa vai asuuko hän yksin. Avio- tai avoliitossa asuva henkilö saa kansaneläkettä vähemmän kuin yksin asuva. Takuueläkkeellä tasattaisiin sitä tuloeroa, joka aiheutuu perhesuhteiden vaikutuksesta kansaneläkkeen määrään. Maahanmuuttajan erityistuen määrään perhesuhteet vaikuttavat vastaavasti kuin kansaneläkkeessä. Lisäksi maahanmuuttajan erityistuen määrään vaikuttavat myös puolison tulot. Takuueläkkeen myötä myös avio- ja avoliitossa asuvat maahanmuuttajat saatettaisiin yhdenvertaiseen asemaan yksinasuvien kanssa, kun täysimääräinen takuueläke olisi sama perhesuhteista ja puolison tuloista riippumatta.

Eläkepolitiikan yleisenä tavoitteena on työelämässä jatkamiseen kannustaminen. Tällöin takuueläkkeen tarkoituksena ei ole poistaa vanhuuseläkkeeseen tehdyn varhennusvähennyksen vaikutusta. Jos henkilö on päättänyt jäädä vanhuuseläkkeelle ennen vanhuuseläkeikänsä, myös takuueläkkeeseen tehtäisiin varhennusvähennys.

3.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki takuueläkkeestä. Takuueläkettä maksettaisiin eläkkeensaajille, joiden kokonaiseläke jää alle tavoitellun vähimmäiseläketason. Takuueläkkeen tuloaraja olisi 685 euroa vuonna 2010 sovellettavassa tasossa.

Takuueläkkeen myöntäisi Kansaneläkelaitos. Takuueläke olisi itsenäinen etuus eikä se muuttaisi kansaneläkejärjestelmän eikä työeläkejärjestelmän yleisiä perusteita. Kansaneläke ja työeläke määräytyisivät takuueläkkeen käyttöönnoton jälkeen kuten aiemminkin. Takuueläke korvaisi vähimmäistoimeentulon turvaavana etuutena maahanmuuttajan

erityistuen, joten takuueläkkeen myötä maahanmuuttajan erityistuesta voitaisiin luopua. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan maahanmuuttajan erityistukea koskevaa lainsäädäntöä kumottavaksi.

Takuueläkkeeseen olisi oikeus 62 vuotta täyttäneellä henkilöllä, joka saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä sekä 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, joka saa työkyvyttömyyseläkettä. Takuueläkkeeseen olisi oikeus myös työttömyyseläkettä saavalla henkilöllä sekä henkilöllä, joka saa etuutta maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmästä. Lisäksi takuueläkkeeseen olisi oikeus maahanmuuttajalla, joka on kansaneläkelain 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla työkyvyttömyyden tai maahanmuuttajalla, joka on täyttänyt 65 vuotta. Maahanmuuttajalla tarkoitettaisiin 16 vuotta täyttänyttä Suomeen muuttanutta henkilöä, jonka Suomessa asuma aika ei oikeuta kansaneläkkeeseen.

Takuueläke olisi eläkevähenteinen etuus, jonka määrään vaikuttaisivat eläkkeensaajan kotimaiset ja ulkomaiset lakisääteiset eläkkeet. Eläketuloina huomioitaisiin muun muassa kansaneläkelain, työeläkelakien, sotilasvamma – ja sotilastapaturmalain, tapaturmavakuutuslain (608/1948) ja liikennevakuutuslain koskevan lainsäädännön sekä maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmän mukaiset etuudet ja tietyt korvaukset sekä muut vastaavat eläkkeet ja perhe-eläkkeet. Takuueläkkeen myöntämisen edellytyksenä olisi, että hakija osoittaa hakeneensa Suomesta ja ulkomailta ne takuueläkkeen määrään vaikuttavat eläkkeet ja korvaukset, joihin hänellä voisi olla oikeus. Eläkkeensaajan muut ansiotulot, pääomatulot ja omaisuus eivät vaikuttaisi takuueläkkeen määrään. Myöskään puolison tulot eivät vaikuttaisi takuueläkkeen määrään.

Täysimääräinen takuueläke olisi sama perhesuhteista riippumatta, eli avio- tai avoliitossa olevan takuueläke olisi yhtä suuri kuin yksin asuvan takuueläke. Täysimääräisestä takuueläkkeestä vähennettäisiin takuueläkkeessä huomioon otettavat eläketulot. Eläketulot vähentäisivät takuueläkettä niiden täydellä määrällä.

Takuueläkettä pienennettäisiin varhennusvähennyksellä tilanteissa, joissa henkilö on ottanut takuueläkkeen ennen 65 vuoden ikää.

Varhennusvähennys tehtäisiin myös tilanteissa, joissa takuueläkkeenhakija jo saa varhennettua vanhuuseläkettä.

Takuueläkettä maksettaisiin vain Suomessa asuvalle henkilölle. Myöntämisen edellytyksenä olisi, että hakija on asunut Suomessa vähintään kolme vuotta 16 vuotta täytettyään. Muissa EU-/ETA-maissa täyttyneet vakuutuskaudet otetaan huomioon tarvittaessa asumisaikavaatimusta täytettäessä.

Asumisaikavaatimusta ei kuitenkaan edellytettäisi henkilöltä, jonka työkyvyttömyys on alkanut hänen asuessaan Suomessa ja ennen kuin hän on täyttänyt 19 vuotta. Asumisaikavaatimusta ei myöskään edellytettäisi työkyvyttömyyseläkkeen hakijalta, joka on saanut alle 16-vuotiaan vammaistukea 16 vuotta täyttäessään. Ulkomailla asuttu aika ei pienentäisi takuueläkkeen määrää, eli takuueläkkeen määrää ei suhteutettaisi Suomessa asuttuun aikaan.

Takuueläke olisi indeksisidonnainen. Etuuden määrä sidottaisiin hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetuissa laissa (456/2001) säädetään. Takuueläke olisi saajalle veronalainen etuus ja sen rahoituksesta vastaisi valtio. Takuueläke otettaisiin eläkkeensaajan asumistukea myönnettäessä tulona huomioon.

Takuueläkkeestä annetuissa laissa säädettäisiin myös etuuden toimeenpanosta ja muutoksenhausta. Säännökset vastaisivat pääpiirteittäin kansaneläkelain vastaavia säännöksiä.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Takuueläkkeen saajia arvioidaan olevan vuonna 2011 noin 120 000 henkilöä. Takuueläkkeestä aiheutuvat lisäkustannukset olisivat vuositasolla 119 miljoonaa euroa ja 99 miljoonaa euroa vuonna 2011 lainsäädännön tullessa voimaan maaliskuun alussa. Eläkkeensaajan asumistukikustannukset vähenisivät takuueläkkeen johdosta vuositasolla 8 miljoonaa euroa ja 5,4 miljoonaa euroa vuonna 2011. Esitys siis lisäisi valtion menoja vuositasolla yhteensä 111 miljoonaa euroa ja 93,6 miljoonaa euroa vuonna 2011. Takuueläkkeen kustannusten voidaan odottaa

alenevan lähivuosina reaalisesti noin 2,5 prosenttia vuodessa.

Uusia takuueläkkeensaajia arvioidaan olevan noin 3 000 vuodessa, joista vanhuuseläkkeensaajia olisi noin 600. Takuueläkettä saavien määrä kuitenkin alenisi 2 000 henkilöllä vuodessa johtuen pelkkää kansaneläkettä tai pientä ansioeläkettä saavien lukumäärän vähenemisestä sekä ansioeläkkeiden paremmasta indeksiturvasta.

Takuueläkkeen saajista noin 52 prosenttia olisi työkyvyttömyyseläkkeellä olevia, vanhuuseläkkeellä olevia vajaa 48 prosenttia ja työttömyyseläkkeellä olevia puoli prosenttia. Yksinäisiä eläkkeensaajia olisi noin 65 prosenttia, miehistä 83 prosenttia ja naisista 53 prosenttia.

Maahanmuuttajien osuus takuueläkkeen kustannuksista olisi noin 26 miljoonaa euroa vuodessa kun maahanmuuttajien erityistuki jää pois. Takuueläkekustannukset olisivat maahanmuuttajien osalta 2 miljoonaa euroa suuremmat kuin nykyiset maahanmuuttajan erityistuen kustannukset. Varhennettujen eläkkeiden osuus takuueläkkeen kustannuksista olisi noin 6 miljoonaa euroa vuodessa.

Vaikka takuueläkettä ei yksinään veroteta valtion- ja kunnallisverotuksessa eläketulovähennyksen johdosta, sen tulevilla saajilla on arvioitu olevan siinä määrin muita ansiotuloja, että sen käyttöönotto lisäisi verotuloja karkeasti arvioituna 6 miljoonaa euroa.

Takuueläkkeen käyttöönotto vähentäisi noin 10 000 henkilön toimeentulotuen tarvetta arviolta yhteensä 10 miljoonaa euroa vuodessa.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Takuueläkkeen toimeenpanosta vastaisi Kansaneläkelaitos. Laitoksen toimeenpantavaksi tulisi uusi etuus. Samalla yksi Kansaneläkelaitoksen toimeenpanema etuuslaji poistuisi, kun maahanmuuttajan erityistuesta annettu laki kumottaisiin. Takuueläkkeen toimeenpano edellyttäisi Kansaneläkelaitoksessa uuden atk-järjestelmän tekemistä. Samalla maahanmuuttajan erityistuen atk-järjestelmä lakkautettaisiin ja maahanmuuttajat siirtyisivät takuueläkkeen piiriin. Järjestelmämuutosten arvioidaan vaativan Kansaneläkelaitok-

nessa noin 34 henkilötyövuotta vastaavan työpanoksen.

Lakien tullessa voimaan Kansaneläkelaitos myöntäisi noin 5 200 maahanmuuttajan erityistukea saavalle takuueläkkeen viran puolesta. Muut noin 114 800 takuueläkkeeseen oikeutettua hakisivat takuueläkettä. Hakemusten suuri määrä lisäisi voimaantulovaiheessa huomattavasti Kansaneläkelaitosten toimistojen työmäärää. Lisäksi Kansaneläkelaitoksen olisi panostettava takuueläkkeestä tiedottamiseen ja hakijoiden neuvontaan sekä toimistojen ohjeistukseen ja koulutukseen yhtenäisen ratkaisulinjan varmistamiseksi koko maassa. Voimaantulovuoden jälkeen työmäärän lisäyksellä ei ole vaikutusta henkilöresursseihin.

Takuueläkepäätoöksistä arviolta noin prosentista valitettaisiin sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa käsiteltävien asioiden määrä kasvaisi voimaantulovuonna noin 1 200 asialla vuodessa, kun otetaan huomioon, että maahanmuuttajan erityistukea koskevia valituksia ei enää tulisi.

4.3. Vaikutukset etuudensaajien asemaan

Takuueläkkeensaajista noin puolella ei ole lainkaan ansioeläketuloja. Jos takuueläke on 685 euroa kuukaudessa vuoden 2010 tasossa, takuueläkettä maksettaisiin yksinäiselle pelkkää täyttä kansaneläkettä saavalle henkilölle 100,87 euroa kuukaudessa ja avio- tai avoliitossa olevalle henkilölle 166,88 euroa kuukaudessa. Varhennetun vanhuuseläkkeen vuoksi varhennusvähennyksellä pienennettyä takuueläkettä saisi arviolta 5 900 henkilöä. Näiden henkilöiden takuueläke olisi keskimäärin 88 euroa kuukaudessa.

Noin puolella takuueläkkeensaajista on ansioeläketuloja, jotka vähentäisivät takuueläkettä. Jos takuueläke on 685 euroa kuukaudessa ja pienin maksettava takuueläke on 6,21 euroa kuukaudessa, saa henkilön kokonaiseläke olla korkeintaan 678,79 euroa kuukaudessa, jotta henkilölle jää maksettavaksi takuueläkettä. Yksinäisen eläkkeensaajan kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että yksinasuvan eläkkeensaajan ansioeläkkeet saavat olla korkeintaan 137,78 euroa kuukaudessa, jotta takuueläkettä jää maksettavaksi, jos kansan-

eläkettä ei suhteuteta asumisaikaan ja työeläke on kokonaan kansaneläkettä laskettaessa huomioon otettavaa. Avio- tai avoliitossa olevan eläkkeensaajan ansioeläkkeet saavat vastaavasti olla korkeintaan 269,80 euroa kuukaudessa. Näiden eläketulorajojen ylityksessä henkilön ansioeläkkeet ja kansaneläke yhteensä ylittävät takuueläkkeen eläketulorajan. Jos kansaneläke on laskettu asumisaikaan suhteutettuna, edellä mainitut tulorajat ovat suuremmat.

Takuueläke poistaisi kansaneläkkeessä esiintyvän eron eläkkeen määrässä yksin asuvan eläkkeensaajan ja avio- tai avoliitossa olevan välillä kaikkein pienituloisimpien osalta. Avio- tai avoliitossa olevien eläkkeensaajien kansaneläkkeet ovat yli 10 prosenttia pienempiä kuin yksin elävien kansaneläkkeet.

Eläke on yleensä pitkäkestoinen etuus. Tästä syystä avio- tai avoliittoa koskevilla ratkaisuilla on taloudellisesti suuri merkitys. Vuonna 2007 kansaneläkkeensaajista yli 400 000 asui yksin. Avio- ja avoliitossa olevia eläkkeensaajia oli 244 000. Muiden yhdessä ja yhteisessä taloudessa asuvien kuin avio- tai avoliitossa olevien eläkkeitä ei pienennetä. Esimerkiksi sisarukset tai samaa sukupuolta olevat lukuun ottamatta rekisteröidyn parisuhteen osapuolia, saavat yksinäisen kansaneläkettä, vaikka he asuisivat samassa taloudessa.

Eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) tarkoituksena on alentaa Suomessa asuvan henkilön asumismenoja. Eläkkeensaajan asumistukea voivat saada pienituloiset 65 vuotta täyttäneet henkilöt ja 16 vuotta täyttäneet eläkkeensaajat.

Asumistuen saamiseen ja tuen määrään vaikuttavat eläkkeensaajan asumismenot, perhesuhteet, vuositulot ja omaisuus. Asumismenoissa on omavastuuosuus, joka muodostuu vakiomääräisestä perusomavastuusta ja tulojen perusteella laskettavasta lisäomavastuusta. Lisäomavastuuta ei ole ollenkaan, jos eläkkeensaajan tulot ovat korkeintaan eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 11 §:n 3 momentissa säädetyn lisäomavastuurajan suuruiset. Yksinäisen henkilön lisäomavastuuraja on 8 059 euroa vuodessa. Avio- tai avoliitossa olevan henkilön raja on puolisoitten yhteenlasketussa vuositulossa 11 813 eu-

roa vuodessa, jos toisella puolisoilla ei ole oikeutta eläkkeensaajan asumistukeen ja 12 945 euroa vuodessa, jos molemmilla puolisoilla on oikeus eläkkeensaajan asumistukeen tai jos toinen puolisoista saa alle 65-vuotiaalle maksettavaa kansaneläkelain mukaista vanhuuseläkettä varhennettuna. Jos lisäomavastuuraja ylittyy, tukea pienentävän lisäomavastuun määrä on 40 prosenttia rajan ylittävästä vuositulon osasta.

Takuueläke ylittäisi eläkkeensaajan asumistuessa yksinäisen henkilön ja puolisoitten lisäomavastuurajat, jolloin se vähentäisi noin 44 900 yksinäisen henkilön ja 7 600 avio- tai avoliitossa olevan eläkkeensaajan asumistukea. Täyttä kansaneläkettä saavan yksinäisen henkilön asumistuki pienenesi noin 4,5 euroa kuukaudessa ja avio- tai avoliitossa olevan henkilön, jonka puolisoilla on myös oikeus eläkkeensaajan asumistukeen, noin 50 euroa kuukaudessa. Eläkkeensaajan asumistukea ja takuueläkettä saavan yksinäisen henkilön toimeentulo paranisi kuitenkin takuueläkkeen ansiosta yhteensä noin 96 eurolla ja avio- ja avoliitossa olevalla henkilöllä, jonka puolisoilla on myös oikeus eläkkeensaajan asumistukeen, vastaavasti noin 117 eurolla kuukaudessa.

Kuten kansaneläke ja työeläke, myös takuueläke olisi eläkkeensaajan veronalaista tuloa. Eläkkeestä saa tehdä valtion- ja kunnallisverotuksessa eläketulovähennykset. Eläketulovähennysten johdosta täydestä takuueläkkeestä ei kuitenkaan tarvitsisi maksaa veroa.

Vuonna 2010 valtionverotuksen eläketulovähennyksen enimmäismäärä on 11 300 euroa, kuitenkin enintään eläketulon suuruinen. Vähennys pienenee jos puhtaat ansiotulot ylittävät täyden eläketulovähennyksen määrän. Eläketulovähennystä ei saa valtionverotuksessa lainkaan, jos tulot ylittävät 35 865 euroa vuodessa. Eläketulovähennyksen ansiosta eläkkeestä maksetaan valtion tuloveroa vasta noin 21 170 euroa vuodessa ylittävästä kokonaiseläkkeestä. Eläkkeensaaja voi saada valtionverotuksessa myös invalidivähennyksen, joka on invaliditeetti-prosentin suuruinen osa 115 eurosta silloin, kun invaliditeetti on vähintään 30 prosenttia. Invalidivähennys tehdään tuloverosta. Valtionverotuksessa eläketulovähennyksen määrä on

kytketty teknisesti täyden kansaneläkkeen määrään, minkä vuoksi kansaneläkkeen korotukset ovat vaikuttaneet myös muiden eläkkeiden verotukseen eläketulovähennystä korottavasti. Eläketulovähennyksen määräytymiseen ei ehdoteta muutosta tämän esityksen yhteydessä.

Vuonna 2010 kunnallisverotuksen eläketulovähennys on enintään 8 130 euroa, kuitenkin enintään eläketulon suuruinen. Vähennys pienenee, jos puhtaat ansiotulot ylittävät täyden eläketulovähennyksen määrän. Eläketulovähennystä ei saa lainkaan, jos puhtaat ansiotulot ylittävät 22 648 euroa vuodessa. Kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen ja perusvähennyksen johdosta kunnallisveroa ei peritä, jos eläketulot ovat korkeintaan noin 9 540 euroa vuodessa. Pienituloisen eläkkeensaaja saa vähentää kunnallisverotuksessa tuloistaan perusvähennyksen, joka on enintään 2 200 euroa. Jos eläkkeensaajan ansiotulot valtion- ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen vähentämisen jälkeen ovat 2 200 euroa suuremmat, perusvähennystä pienennetään 20 prosentilla ylimenevän tulon määrästä. Perusvähennystä ei saa ollenkaan, jos puhtaat ansiotulot ylittävät noin 13 200 euroa vuodessa.

Verotuksen lisäksi eläketuloista peritään sairausvakuutusmaksua. Sairausvakuutusmaksu on jaettu sairaanhoitomaksuun ja päivärahamaksuun. Eläketuloista ei peritä päivärahamaksua. Sen sijaan eläketuloista maksetaan sairaanhoitomaksu 0,17 prosenttiyksiköllä normaalista korotettuna, jolloin maksun määrä on 1,64 prosenttia vuonna 2010. Sairaanhoitomaksua peritään kunnallisverotuksessa verotettavan ansiotulon perusteella.

Takuueläke parantaisi erityisesti maahanmuuttajien asemaa. Takuueläkkeen myöntämisedellytykset olisivat monessa suhteessa lievemmat kuin maahanmuuttajan erityistuen myöntämisedellytykset. Ensinnäkin takuueläkkeen asumisaikavaatimus olisi kolme vuotta, kun maahanmuuttajan erityistuessa edellytetään viiden vuoden asumista Suomessa välittömästi ennen etuuden hakemista. Toiseksi takuueläkettä voitaisiin maksaa ulkomaille silloin, kun etuudensaaja oleskelee tilapäisesti ulkomailla alle vuoden ajan. Sen sijaan maahanmuuttajan erityistuki keskeytetään niiden kuukausien ajaksi, joiden aikana

henkilö oleskelee ulkomailla, jos tuen saaja oleskelee tilapäisesti ulkomailla enemmän kuin 90 päivää kalenterivuoden aikana. Lievennyksenä olisi myös se, että takuueläkkeen määrään vaikuttaisivat vain hakijan omat eläketulot. Maahanmuuttajan erityistukeen vaikuttavat muutkin kuin eläketulot ja sen määrää laskettaessa myös puolison tulot otetaan huomioon. Lisäksi takuueläkkeen täysi määrä olisi sama yksin asuville sekä avo- tai avioliitossa eläville toisin kuin maahanmuuttajan erityistuessa.

4.4. Sukupuolivaikutukset

Kansaneläkkeen saajista suurin osa on naisia. Vuoden 2008 lopussa kansaneläkettä saavista henkilöistä naisten osuus oli noin 60 prosenttia ja miesten 40 prosenttia. Täyttä kansaneläkettä sai 65 vuotta täyttäneistä naisista 5,4 prosenttia ja 65 vuotta täyttäneistä miehistä 2,2 prosenttia. Myös naisten keskimääräinen omaeläke on pienempi kuin miesten. Vuonna 2008 Suomessa asuvilla kansaneläkettä saavilla naisilla keskimääräinen omaeläke oli 749 euroa kuukaudessa, kun se kansaneläkettä saavilla miehillä oli 849 euroa kuukaudessa. Takuueläke parantaisi erityisesti pienituloisten naisten toimeentuloa. Takuueläkkeen saajista arviolta noin 65 prosenttia olisi naisia. Takuueläkettä saavista naisista suurin osa saisi vanhuuseläkettä ja takuueläkettä saavista miehistä suurin osa saisi työkyvyttömyyseläkettä.

5. Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu SATA-komitean linjausten pohjalta sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Valmistelun yhteydessä on pyydetty lausunto seuraavilta tahoilta: Ahvenanmaan maakuntahallitus, valtiovarainministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, sisäasiainministeriön maahanmuutto-osasto, vähemmistövaltuutettu, Kansaneläkelaitos, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta, Eläketurvakeskus, Työeläkevakuuttajat TELA, Valtiokonttori, Kuntien eläkevakuutus, Merimieseläkekassa, Kirkon keskusrahasto, Suomen Pankin eläkelaitos,

Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto, Liikennevahinkokeskus, Potilasvakuutuskeskus, Työttömyyskassojen yhteisjärjestö ry, Elinkeinoelämän keskusliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK, Akava, Suomen Yrittäjät, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Suomen Kuntaliitto, Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry, Valta-kunnallinen vammaisneuvosto VANE, Vammaisfoorumi ry, Suomen venäjänkielisten yhdistysten liitto FA-RO ry ja Suomen Somaliliitto ry. Lausuntonsa antoivat myös Finanssialan keskusliitto ja Suomen Maahanmuuttajien Kotouttamisyhdistys SUMUKO ry. Esityksestä saatiin lausunto kaikkiaan 31 taholta. Lausunnoista laadittiin yhteenveto, joka on nähtävillä sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilla. Valmistelun yhteydessä on kuultu myös verohallintoa.

6. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

6.1. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Oikeus Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan perustuu joko kansalliseen lainsäädäntöön tai Suomea velvoittaviin kansainvälisiin säännöksiin. EU-oikeudella on pääsääntöisesti etusija kansalliseen lainsäädäntöön nähden. Suomen kansallisen lainsäädännön voi syrjäyttää edellä mainittu perusasetus. Asetusta sovelletaan henkilöihin, jotka liikkuvat Euroopan unionin jäsenmaiden, Euroopan talousalueen jäsenmaiden tai Sveitsin alueella. Asetusta sovelletaan muun muassa työkyvyttömyysetuuksia ja vanhuusetuuksia koskevaan sosiaaliturvan lainsäädäntöön. Perusasetuksen rinnalla tietyissä tilanteissa sovelletaan neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammattinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä (sosiaaliturva-asetus).

Perusasetuksen soveltamisalaan kuuluvien etuuksien myöntämisen ja maksamisen ehdoksi ei voi asettaa maassa asumista. Asetuksen lähtökohtana on myös se, että etuuksia

voi viedä maasta toiseen eli eksportoida EU- ja ETA-maiden alueella sekä Sveitsiin.

Perusasetuksen 70 artiklassa säädetään maksuihin perustumattomista erityisetuuksista. Etuuksien maastavientiä koskevia säännöksiä ei sovelleta maksuihin perustumattomiin rahallisiin erityisetuksiin. Kyseisiä etuuksia myönnetään yksinomaan etuudensaajan asuinvaltion alueella, edellyttäen että etuudet on lueteltu liitteessä X. Vastaava säännös sisältyy sosiaaliturva-asetuksen 10 a artiklaan ja maksuihin perustumattomat erityisetuudet luetellaan liitteessä II a.

Perusasetuksen 70 artiklan 2 kohdan mukaan maksuihin perustumattomilla erityisetuuksilla tarkoitetaan sellaisia sekatyypisiä etuuksia, joissa on sekä sosiaaliturvaetuuden että sosiaalihuollon piirteitä. Artiklassa luetellaan ne edellytykset, jotka etuuksien tulee täyttää, jotta ne voidaan luokitella maksuihin perustumattomiksi erityisetuuksiksi. Edellytyksenä on ensinnäkin joko se, että etuudet on tarkoitettu antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaisille sosiaaliturvaturvaetuksiin luettaville etuuksille, jotka takaavat henkilöille vähimmäistoimeentulon ottaen huomioon kyseisen jäsenvaltion taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen, tai että etuuksien tarkoituksena on yksinomaan vammaisten henkilöiden erityinen suojeleminen ja jotka liittyvät läheisesti henkilön sosiaaliseen ympäristöön jäsenvaltiossa. Toinen edellytys on, että maksuihin perustumattomat erityisetuudet tulee rahoittaa yksinomaan verovaroin ja niiden myöntämisedellytykset eivät saa olla riippuvaisia etuudensaajan suorittamasta maksusta. Kolmanneksi maksuihin perustumattomat erityisetuudet täytyy sisällyttää asetuksen liitteeseen X.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on oikeuskäytännössään käsitellyt maksuihin perustumattomien erityisetuuksien myöntä-

misedellytyksiä. Asiassa C-160/02 (Skalka) Itävaltalainen tuomioistuin pyysi ennakkoratkaisua siitä, onko Itävallan oikeuden mukainen korvauslisä asetuksessa tarkoitettu maksuihin perustumaton erityisetuus, johon voidaan liittää asumisedellytys. Itävallassa maksetaan henkilölle korvauslisää, jos hänen eläkkeensä eivät liian lyhyen vakuutuskauden tai liian alhaisen laskentaperusteen vuoksi riitä kohtuulliseen elintasoon. Korvauslisien rahoituksesta vastaa tosiasiallisesti liittovaltio. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi 29 päivänä huhtikuuta 2004 antamassaan tuomiossa, että korvauslisä, joka täydentää vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä ja takaa saajalleen toimeentulominimin riittämättömän eläkkeen tapauksessa ja joka myönnetään objektiivisin, laissa säädetyin perustein ja jota ei rahoiteta missään vaiheessa vakuutettujen suorittamilla maksuilla, on maksuihin perustumaton erityisetuus. Tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella erityisetuus määritellään tavoitteensa perusteella. Sen täytyy korvata tai täydentää sosiaalivakuutusetuutta ja sen täytyy olla taloudellisilla ja sosiaalisilla syillä perustellun sosiaalihuollon luonteinen, ja siitä täytyy päättää sellaisen säännöksen mukaisesti, jossa on vahvistettu objektiiviset arviointiperusteet.

Arvioitaessa sitä, voidaanko takuueläke rajata koskemaan vain Suomessa asuvia eläkkeensaajia voidaan todeta, että se vähimmäistoimeentulon turvaavana eläkkeen lisänä vastaa pitkälti maksuihin perustumattomille erityisetuuksille asetettuja edellytyksiä. Sosiaali- ja terveysministeriö tulee ehdottamaan Euroopan komissiolle, että perusasetusta muutettaisiin siten, että liitteessä X Suomea koskevissa määräyksissä kohdassa C oleva merkintä maahanmuuttajan erityistuesta korvattaisiin merkinnällä takuueläkkeestä. Muutoksen voimaantulo edellyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston hyväksyntää.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki takuueläkkeestä

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälässä säädettäisiin takuueläkkeestä annettavan lain tarkoitukselta. Lain tarkoituksena olisi turvata Suomessa asuvalle tiettyä eläkettä saavalle henkilölle ja maahanmuuttajalle vähimmäismääräinen eläketulo. Toimeentulo turvattaisiin takuueläkkeellä ja sitä saisivat käytännössä kaikkein pienituloisimmat eläkkeensaajat. Suuri osa takuueläkkeen saajista olisi kansaneläkkeen saajia tai kumottavan maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain mukaista erityistukea saaneita henkilöitä.

2 §. *Suomessa asuminen.* Henkilön Suomessa asuminen määräytyisi asumiseen perustuvan sosiaaliturvasäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 3, 3 a ja 4 §:n mukaan.

3 §. *Sosiaaliturva-asetus.* Takuueläkettä määrättäessä sovellettaisiin perusasetusta. Takuueläke olisi perusasetuksen 58 artiklassa tarkoitettu vähimmäisetuus ja 70 artiklan mukainen maksuihin perustumaton erityisetuus. Oikeus takuueläkkeeseen olisi vain Suomessa asuvalla henkilöllä eikä sitä maksettaisi ulkomaille. Takuueläkettä myönnettäessä sovellettaisiin myös sosiaaliturva-asetusta. Asetusta joudutaan soveltamaan tietyissä tilanteissa myös perusasetuksen voimaantultua.

Takuueläkkeen edellytyksenä olevaa lain 4 §:n mukaista asumisaikaa laskettaessa otetaan huomioon myös toisten jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen mukaan täyttyneet vakuutuskaudet. Perusasetuksessa säädetyn tapahtumien ja tosiseikkojen rinnastamisen vuoksi myös toisesta jäsenvaltiosta maksettava asetuksen piiriin kuuluva eläke olisi sellainen eläke, jonka perusteella Suomessa asuva henkilö voisi saada takuueläkkeen edellyttämien, että hän muutoin täyttää takuueläkkeen saamisen edellytykset.

4 §. *Asumisaikavaatimus.* Pykälässä säädettäisiin takuueläkkeen myöntämisen edellytyksenä olevasta asumisaikavaatimuksesta. Takuueläkkeen myöntäminen edellyttäisi, että henkilö on kansalaisuudestaan riippumatta asunut Suomessa kolme vuotta ennen takuueläkkeen myöntämistä 16 vuotta täytettyään. Suomessa asumisen ei tarvitsisi olla yhdenjaksoista eikä edeltää välittömästi takuueläkkeen myöntämistä. Huomioon otettaisiin myös 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen karttunut asumisaika sekä aika, jolta henkilö saa eläkettä ulkomailta tai Suomesta.

Pykälän 2 momentissa olisi kansaneläkelätkia vastaava nuorena työkyvyttömäksi tulleita koskeva poikkeus asumisaikavaatimuksesta. Asumisaikavaatimus ei koskisi alle 19-vuotiaana Suomessa työkyvyttömäksi tulleita eikä sellaisia työkyvyttömyyseläkkeen hakijoita, jotka ovat tulleet työkyvyttömiksi ulkomailta ja 16 vuotta täyttäessään asuvat Suomessa ja saavat tällöin alle 16-vuotiaan vammaistukea. Nuorena työkyvyttömäksi tulleet voisivat saada samanaikaisesti kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä ja takuueläkettä riippumatta siitä, missä he ovat asuneet työkyvyttömyyden alkamisajankohtana.

5 §. *Maahanmuuttaja.* Pykälä sisältäisi maahanmuuttajan määritelmän. Maahanmuuttajana pidetään 16 vuotta täyttäneitä Suomeen muuttanutta henkilöä, joka ei saa kansaneläkettä sen vuoksi, että hän on muuttanut Suomeen eläkkeellä ollessaan tai yli 65-vuotiaana, jolloin hänelle ei kartu kansaneläkkeen määrään vaikuttavaa asumisaikaa.

6 §. *Toimeenpano.* Takuueläkkeestä annetun lain mukaiset tehtävät hoitaisi Kansaneläkelaitos. Kansaneläkelaitos myös vahvistaisi takuueläkkeen toimeenpanossa tarvittavat lomakkeet.

2 luku. Takuueläkkeen määrätymisperusteet

7 §. *Oikeus takuueläkkeeseen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, kenellä olisi oikeus takuu-

eläkkeeseen.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan oikeus takuueläkkeeseen olisi 62 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jos hän saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä kansaneläkkeenä tai työeläkkeenä. Oikeus takuueläkkeeseen olisi myös pykälän 1 momentin 2—4 kohtien mukaan eläkkeensaajalla, joka saa työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain perusteella tai täyttä työkyvyttömyyseläkettä työeläkelakien perusteella taikka täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteiseen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain tai liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön tai sotilasvammalain mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi. Jatkuvaksi katsottaisiin etuus, jota maksetaan vähintään kuuden kuukauden ajalta. Jos edellä mainittu eläke on maksettu kertasuorituksena tai on keskeytetty, oikeutta takuueläkkeeseen ei olisi.

Lisäksi oikeus takuueläkkeeseen olisi työtömyyseläkettä saavalla henkilöllä pykälän 1 momentin 5 kohdan perusteella ja 6 kohdan mukaan eläkkeensaajalla, joka saa maatalouden luopumistukijärjestelmän mukaista luopumistukea.

Henkilöt, jotka ovat muuttaneet Suomeen vasta eläkkeellä ollessaan, eivät voi saada kansaneläkettä, koska heille ei kerry kansaneläkkeen edellyttämää asumisaikaa. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös maahanmuuttajan oikeudesta takuueläkkeeseen. Maahanmuuttajalla olisi oikeus takuueläkkeeseen, jos hän on täyttänyt 65 vuotta tai on täyttänyt 16 vuotta ja on työkyvytön. Työkyvyttömänä pidettäisiin maahanmuuttajaa, joka on katsottu kansaneläkelain 12 §:n mukaisesti työkyvyttömäksi. Kansaneläkelaista poiketen maahanmuuttajalla ei olisi kuitenkaan oikeutta takuueläkkeeseen pelkästään sillä perusteella, että hän on sokea tai liikuntakyvytön. Sokea tai liikuntakyvytön maahanmuuttaja saisi takuueläkkeen työkyvyttömyyden perusteella, jos hän muutoin olisi kansaneläkelain 12 §:ssä tarkoitettulla tavalla työkyvytön. Työkyvyttömyyden määritelmä vastaisi kumottavan maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain mukaista oikeutta maahanmuutta-

jan erityistukeen.

Jos henkilö on muuttanut eläkkeensaajana Suomeen, mutta hänelle on kertynyt täällä työskentelyn perusteella työeläkettä, voi henkilöllä olla oikeus takuueläkkeeseen sekä 7 §:n 1 että 2 momentin perusteella. Tällaisissa tilanteissa, joissa henkilö saa 1 momentissa mainittua etuutta ja täyttää samalla 2 momentissa tarkoitetun maahanmuuttajan määritelmän, takuueläke myönnettäisiin 7 §:n 1 momentin perusteella.

Maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella myönnettävään takuueläkkeeseen sovellettaisiin lisäksi, mitä työkyvyttömyyseläkkeestä säädetään kansaneläkelain 13—16 ja 18 §:ssä.

Takuueläke olisi muita eläkkeitä täydentävä vähimmäiseläke-etuus. Takuueläkkeen hakijan tulisikin ennen takuueläkkeen hakemista hakea kaikki 9 §:ssä tarkoitettut eläkkeet ja korvaukset, joihin hänellä voi olla oikeus. Takuueläkkeen hakija ei voisi lykätä kansaneläkkeen tai työeläkkeen ottamista ja niiden sijaan hakea takuueläkettä. Tämän vuoksi esimerkiksi 62-vuotiaan takuueläkkeen hakijan on haettava kansaneläke ja mahdollinen työeläke, jotka hänelle myönnettäisiin varhennettuna vanhuuseläkkeenä. Ilman varhennusvähennystä takuueläkkeen voi saada vasta 65-vuotiaana. Asiasta säädetäisiin pykälän 4 momentissa.

8 §. Takuueläkkeen määrä. Pykälässä säädetäisiin takuueläkkeen määrästä, siihen varhentamisen vuoksi tehtävästä vähennyksestä ja takuueläkkeen pienimmästä maksettavasta määrästä. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin täysimääräisestä takuueläkkeestä. Takuueläkkeen täysi määrä on 593,79 euroa kuukaudessa vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasossa. Vuonna 2010 sovellettavan kansaneläkeindeksin tasossa määrä on 685 euroa kuukaudessa.

Pykälän 2 momentin mukaan täysimääräistä takuueläkettä pienennettäisiin varhennusvähennyksellä tilanteissa, joissa henkilö on ottanut takuueläkkeen ennen 65 vuoden ikää. Varhennusvähennys olisi 0,4 prosenttia jokaista kuukautta kohti, jolta eläke maksetaan ennen 65 ikävuoden täyttämistä. Varhennusvähennysprosentti vastaisi kansaneläkkeen varhennusvähennysprosenttia. Vähennys olisi pysyvä. Takuueläkkeeseen ei tehtäisi var-

hennusvähennystä, jos henkilö saa pelkästään 7 §:n 1 momentissa mainittuja työkyvyttömyyden perusteella maksettavia eläkkeitä tai työttömyyseläkettä taikka maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmän mukaisia eläkkeitä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin varhennusvähennyksen tekemisestä takuueläkkeeseen tilanteissa, joissa takuueläkkeenhakija saa varhennettua vanhuuseläkettä takuueläkkeen alkaessa tai hänelle myönnetään varhennettu vanhuuseläke samanaikaisesti takuueläkkeen kanssa. Siten takuueläkettä pienennettäisiin maksussa olevan kansaneläkelain mukaisen varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennyksellä, jos eläkkeenhakija saa varhennettua vanhuuseläkettä takuueläkkeen alkaessa. Jos takuueläkkeenhakija saa pelkästään työeläkkeenä maksettavaa varhennettua vanhuuseläkettä, varhennusvähennysprosentti määräytyisi työeläkkeen varhennusvähennysprosentin mukaan. Jos tällainen takuueläke lakkaisi ja henkilölle syntyisi myöhemmin oikeus uudelleen takuueläkkeeseen, varhennusvähennysprosentti määräytyy aikaisemmin maksetun takuueläkkeen varhennusvähennysprosentin mukaan. Takuueläkkeen vähennyksellä estettäisiin vanhuuseläkkeen varhennettuna ottaneita henkilöitä saamasta kompensatiota takuueläkkeessä vanhuuseläkkeen ennenaikaisesta ottamisesta.

Pykälän 4 momentin mukaan takuueläkkeen maksettava vähimmäismäärä vastaisi kansaneläkettä ja olisi 5,38 euroa vuoden 2001 kansaneläkeindeksin tasossa. Vuonna 2010 sovellettavan kansaneläkeindeksin tasossa määrä on 6,21 euroa kuukaudessa.

9 §. Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen. Pykälän 1 momentin mukaan maksettavan takuueläkkeen määrä olisi täysimääräisen tai 8 §:n 2 momentin mukaan vähennetyn takuueläkkeen ja 9 §:n mukaisten huomioon otettavien eläketulojen erotus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös takuueläkkeeseen vaikuttavista eläkkeistä ja korvauksista. Tällaisia eläkkeitä ovat kansaneläkelain mukainen vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kansaneläkelain voimaantulosta annetun lain 2 §:n mukainen työttömyyseläke, 4 §:n mukainen leskeneläke ja 5 §:n mukainen perhe-eläke. Kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta ei otettaisi tulona

huomioon. Huomioon otettaisiin lisäksi kansaneläkkeessä tulona huomioon otettavat työtai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustoimintaan perustuvat eläkkeet ja perhe-eläkkeet sekä tapaturman ja liikennevahingon perusteella maksettavat eläkkeet ja perhe-eläkkeet sekä myös kuntoutuksen ajalta maksettavat työkyvyttömyyseläkkeet. Kansaneläkkeestä poiketen huomioon otettaisiin myös maatalouden luopumistukijärjestelmän mukaiset etuudet kokonaan, sotilasmallain mukainen elinkorko ja ulkomaanedustuksen virkamiesten puolisolle maksettava erityiskorvaus. Myös rikosvahinkolain (1204/2005) ja potilasvahinkolain (585/1986) mukainen perhe-eläke sekä valtion ylimääräinen sanomalehtimies- ja taiteilijaeläke sekä taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) mukaiset eläkkeet ja niiden perusteella maksettavat perhe-eläkkeet olisivat tuloa takuueläkkeessä. Huomioon otettaisiin myös mainittuja eläkkeitä ja korvauksia sekä takuueläkettä vastaavat ulkomailta maksettavat jatkuvat eläkkeet ja korvaukset pykälän 2 momentin perusteella.

Eläkkeet ja korvaukset otettaisiin huomioon vuositulona ja ne vähentäisivät takuueläkettä täysimääräisesti. Vain jatkuvat ja vuosittain toistuvasti maksettavat eläkkeet otetaan tuloksi. Jatkuvalla tulolla tarkoitetaan pääsääntöisesti vähintään kuudelta kuukaudelta saatua tuloa. Tulon jatkuvuutta ja vuosittaista toistumista sovellettaisiin samalla tavalla kuin kansaneläkkeessä. Takuueläkkeen määrään eivät vaikuttaisi hakijan pääomatulot, muut ansiotulot, omaisuus tai perhesuhteet. Huomioon otettavista tulosta ei voisi tehdä vähennyksiä.

10 §. Takuueläkkeen tarkistaminen. Pykälän 1 momentin mukaan takuueläke tarkistettaisiin aina, kun takuueläkkeeseen vaikuttavat eläketulot muuttuvat. Tarkistus tehtäisiin, kun eläkkeensaajalle myönnetään 9 §:n mukaan takuueläkkeessä tuloksi otettava eläke tai korvaus tai tuloksi otettavat eläketulot muuttuvat muun kuin indeksikorotuksen vuoksi. Eläketulot voivat muuttua esimerkiksi, kun eläkkeensaajan kansaneläke tarkistetaan tai työeläke yhteen sovitetaan uudelleen. Jos eläketulot vaihtelevat jatkuvasti esimerkiksi sijoitussidonnaisuuden tai valuuttakurs-

sien muuttumisen vuoksi, takuueläke tarkistettaisiin näiden muutoksien vuoksi vasta seuraavassa muusta syystä tehtävässä tarkistuksessa. Kansaneläke tarkistetaan työsuhteeseen perustuvien sijoitussidonnaisten eläkkeiden vuoksi kahden vuoden välein, joten takuueläkekin tulee tällöin tarkistettavaksi. Tarkistuksilla pyritään ehkäisemään liikaa maksetun takuueläkkeen takaisinperintä.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkistus voitaisiin tehdä 1 momentin mukaisissa tapauksissa ilman hakemusta. Eläkkeensaajaa kuitenkin kuullaan, jos takuueläke pienenee tarkistuksen johdosta. Korotus voitaisiin antaa ilman hakemusta 11 §:n 1 momentin perusteella.

Takuueläke tarkistettaisiin muutosta seuraavan kuukauden alusta. Jos muutos kuitenkin tapahtuu kalenterikuukauden 1 päivänä, takuueläke tarkistettaisiin sen kuukauden alusta. Asiasta säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin maahanmuuttajalle myönnetyn takuueläkkeen määräaikaistarkistuksesta. Maahanmuuttajalle 7 §:n 2 momentin perusteella myönnetty takuueläke tarkistettaisiin 1 momentissa mainittujen tilanteiden lisäksi kahden vuoden välein määräaikaistarkistuksella. Tarkistusta varten maahanmuuttajalle lähetetään hakemus.

3 luku. Toimeenpano

11 §. Takuueläkkeen hakeminen. Pykälässä säädettäisiin takuueläkkeen hakemisesta. Takuueläkettä haettaisiin Kansaneläkelaitokselta sen vahvistamalla lomakkeella pykälän 1 momentin mukaan. Takuueläkettä ei tarvitsisi hakea uudelleen silloin, kun takuueläkkeen saajan kuntoutustuki päättyy ja hänen kuntoutustukeaan jatketaan tai sen välittömäksi jatkoksi myönnetään työkyvyttömyyseläke.

Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin hakijan puhevallan käyttämisestä. Jos takuueläkkeen hakija sairauden, vanhuudenheikkouden tai muun sellaisen syyn takia ei pysty itse hakemaan eläkettä tai muutoin huolehtimaan eläkettä koskevasta eduistaan ja oikeuksistaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi Kansaneläkelaitoksen hyväksymä tuen saajan

tai hakijan lähiomainen tai muukin henkilö, joka pääasiallisesti on huolehtinut hänestä, käyttää puhevaltaa tuen saajan tai hakijan puolesta takuueläkettä koskevassa asiassa. Pykälä vastaa kansaneläkelain 54 §:n 1 ja 2 momenttia.

12 §. Takuueläkkeen alkaminen. Pykälässä säädettäisiin kansaneläkelain 55 §:ää vastaavasti takuueläkkeen maksamisen alkamisesta ja takautuvasta hakuajasta. Pykälän 1 momentin mukaan takuueläkettä maksettaisiin sen kuukauden alusta, jona oikeus takuueläkkeeseen syntyy eli samasta ajankohdasta kuin takuueläkkeeseen oikeuttava eläke tai korvaus alkaa. Kun maahanmuuttajan takuueläke myönnetään 65 vuoden iän perusteella, eläke alkaisi 65 ikävuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

Pykälän 2 momentin mukaan takuueläkettä voitaisiin maksaa takautuvasti enintään kuukaudelta kalenterikuukaudelta ennen takuueläkkeen hakemista. Erityisestä syystä takuueläkettä voitaisiin maksaa takautuvasti pidemmältäkin ajalta.

13 §. Ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin siitä, mitä tietoja takuueläkehakemuksessa tulee ilmoittaa sekä eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta. Hakijan tulisi 1 momentin mukaan ilmoittaa takuueläkehakemuksessa henkilöllisyystietonsa sekä tiedot hakemistaan ja saamistaan eläkkeistä ja korvauksista.

Pykälän 2 momentin mukaan eläkkeensaajan tulisi ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle, jos hänelle on myönnetty takuueläkkeessä tulona huomioon otettava eläke tai korvaus taikka eläkkeen tai korvauksen määrä on muuttunut muun syyn kuin indeksikorotuksen vuoksi tai kun tällainen eläke tai korvaus lakkaa. Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisestä ja luopumistuen maksamisen keskeytymistä ansiotulorajojen ylittymisen johdosta. Koska takuueläkettä maksettaisiin vain Suomessa asuvalle henkilölle, eläkkeensaajan tulisi ilmoittaa paitsi osoitteensa muuttumisesta myös muutostaan ulkomaille.

Pykälän 3 momentin mukaan takuueläkkeen hakijan ja saajan olisi annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja eläkkeen maksamiseksi välttämättömät tiedot. Tällaisia välttämättö-

miä tietoja voivat olla muun muassa mak-suosoite ja pyydettyä tiedot kuolinpesän pesänhoitajasta ja osakkaista.

14 §. Työkyvyttömyyden selvittäminen ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin, mitä tietoja työkyvyttömyyden perusteella takuueläkettä hakevan maahanmuuttajan on ilmoitettava hakemuksessa 13 §:ssä säädettyjen tietojen lisäksi sekä työkyvyttömyyden perusteella takuueläkettä saavan ilmoitusvelvollisuudesta. Hakijan olisi ilmoitettava mm. terveydentilastaan häntä hoitaneista lääkäreistä ja toimitettava lääkärinlausunto. Kansaneläkelaitos voisi erityistilanteissa hankkia myös omalla kustannuksellaan tarvittavan lääkärinlausunnon. asiasta säädettäisiin pykälän 1 ja 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin takuueläkettä työkyvyttömyyden perusteella hakevan tai saavan maahanmuuttajan velvollisuudesta käydä tutkittavana Kansaneläkelaitoksen määräämän lääkärin luona tai sen nimeämässä hoitolaitoksessa.

Takuueläkettä työkyvyttömyyden perusteella saava maahanmuuttaja olisi 4 momentin perusteella velvollinen ilmoittamaan mm. terveydentilansa tai työkykynsä olennaisesta parantumisesta. Pykälässä säädettäisiin ilmoittamisvelvollisuudesta ja työkyvyttömyyden selvittämisestä vain maahanmuuttajan osalta, koska työeläkelakien tai kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä saavalla on vastaava ilmoitusvelvollisuus jo työeläkelakien tai kansaneläkelain perusteella.

15 §. Hakemuksen ratkaiseminen käytävissä olevien tietojen perusteella. Takuueläkehakemus voitaisiin ratkaista käytävissä olevien tietojen perusteella silloin, kun takuueläkkeen hakija tai saaja ei anna tarvittavia tietoja hakemuksen ratkaisemiseksi. Tällöin annetaan hylkäävä päätös tai takuueläke lakkautetaan. Hakemus ratkaistaisiin käytävissä olevien tietojen perusteella myös silloin, kun 7 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu maahanmuuttaja ei noudattaisi 14 §:n mukaista määräystä käydä lääkärin-tutkimuksessa, terveydenhuollon toimintayksikössä tai tutkimuslaitoksessa. Pykälä vastaa asiallisesti kansaneläkelain 62 §:ää.

16 §. Maksaminen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin takuueläkkeen maksamisesta.

Takuueläke maksettaisiin kuukausittain saajan ilmoittamalle tilille Suomessa toimivaan rahalaitokseen. Takuueläke voitaisiin maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei olisi mahdollista tai jos eläkkeen hakija tai saaja esittää muulle maksutavalle erityisen syyn. Erityisenä syynä voitaisiin pitää esimerkiksi maksatuksessa tapahtunutta virhettä tai muuta häiriötä sekä pankkilakon aiheuttamaa estettä normaalille maksatukselle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maksamisesta kuolinpesälle. Jos takuueläkkeeseen oikeutettu henkilö kuolee ennen takuueläkehakemuksen ratkaisemista, takuueläke ehdotetaan maksettavaksi leskelle, pesäselvittäjälle tai kuolinpesän osakkaiden valtuutuksella muulle kuolinpesän edustajalle enintään sen kuukauden loppuun, jona hakija kuoli. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat asiallisesti kansaneläkelain 64 §:n 1 ja 3 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin maksupäivästä, joka on kuukauden 22. päivä. Takuueläkkeen maksaminen edellä mainittuna päivänä mahdollistaa useimmissa tapauksissa takuueläkehakemusten ratkaisemisen ja maksamisen saman kuukauden aikana, jona hakijalle on myönnetty kansaneläke.

17 §. Keskeyttäminen vankeusrangaistuksen vuoksi. Pykälässä säädettäisiin kansaneläkelain 66 §:ää vastaavasti takuueläkkeen keskeyttämisestä vankeusrangaistuksen vuoksi. Pykälän 1 momentin mukaan takuueläkkeen maksaminen keskeytettäisiin, kun eläkkeensaajan vankeusrangaistus on kestänyt kolme kuukautta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin keskeytetyn takuueläkkeen maksamisen aloittamisesta. Takuueläkettä maksettaisiin pääsääntöisesti vapautumista seuraavan kuukauden alusta. Silloin, kun vapautuminen tapahtuu kuukauden ensimmäisenä päivänä, maksaminen alkaisi saman kuukauden alusta. Rikoslain (39/1889) 2 c luvun 8 §:ssä tarkoitettuun valvottuun koevapauteen pääseminen rinnastetaan vapautumiseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin keskeytetyn takuueläkkeen tai sen osan maksamisesta etuudensaajan avio- tai avopuolisolle ja 16 vuotta nuoremmille lapsille. Takuueläkettä voitaisiin maksaa vankeusrangaistusta suorittavan henkilön omaisille, jos heidän

toimeentulonsa turvaaminen sitä edellyttäisi.

18 §. *Maksaminen kunnan toimielimelle.* Pykälässä säädettäisiin kansaneläkelain 67 §:ää vastaavasti takuueläkkeen maksamisesta kunnan toimielimelle käytettäväksi eläkkeensaajan ja hänen omaistensa eläkkeeseen silloin, kun takuueläkkeen maksaminen eläkkeensaajalle itselleen vaarantaa hänen tai hänen omaistensa toimeentulon. Takuueläkkeen maksamiseen kunnalliselle toimielimelle ei tarvittaisi eläkkeensaajan suostumusta. Esityksen kunnalliselle toimielimelle maksamisesta voisi tehdä eläkkeensaaja, hänen avio- tai avopuolionsa, muu omaisensa tai henkilö, joka hänestä pääasiallisesti huolehtii sekä asianomainen kunnallinen toimielin.

19 §. *Takautuvan takuueläkkeen maksaminen.* Pykälässä säädettäisiin takuueläkkeen pidättämisestä Kansaneläkelaitokselle tai maksamisesta työttömyyskassalle tilanteissa, joissa takuueläke on myönnetty takautuvasti samalle ajalle, jolta takuueläkkeen saajalle on maksettu työttömyysetuutta, sairauspäivärahaa tai kuntoutusrahaa. Työttömyyskassalle maksaminen edellyttäisi työttömyyskassalta ilmoitusta maksuvaatimuksesta vähintään kaksi viikkoa ennen takuueläkkeen maksupäivää. Tältä osin säännös vastaisi asiallisesti kansaneläkelain 70 §:n 1 ja 3 momenttia. Lisäksi takautuvasti myönnetty takuueläke tai takuueläkkeen korotus olisi pidätettävä samalta ajalta maksetun kansaneläkkeen tai perhe-eläkkeen korvaukseksi.

20 §. *Takuueläkkeen myöntäminen väliaikaisesti.* Takuueläkkeen hakijalla voi olla oikeus 9 §:ssä tarkoitettuihin takuueläkkeessä tulona huomioonotettaviin eläkkeisiin tai korvauksiin toisesta valtiosta, ja takuueläkkeen myöntäminen edellyttää 7 §:n 4 momentin mukaan niiden hakemista. Toisinaan eläke- tai korvausasian käsittelyn voidaan arvioida kestävän toisessa valtiossa niin kauan, että olisi kohtuutonta jättää takuueläkepäätös odottamaan asian ratkaisua. Usein kyseessä ovat maahanmuuttajat, jotka hakevat eläkettä esimerkiksi Venäjältä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta myöntää takuueläke väliaikaisesti tällaisissa tilanteissa. Takuueläkkeellä voitaisiin turvata hakijan toimeentulo asian käsittelyn aikana. Kansaneläkelaitos antaisi lopullisen päätöksen takuueläkkeestä sen jälkeen, kun haettua elä-

kettä tai etuutta koskeva hakemus on ratkaistu.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta myöntää takuueläke väliaikaisena työeläkkeen tai muun momentissa mainitun korvauksen muutoksenhaun ollessa viireillä. Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus periä kansaneläke ja leskeneläkkeen täydennysmäärä, työeläke tai muu korvaus samalta ajalta maksetun takuueläkkeen korvaukseksi. Kansaneläkelaitos saa periä liikaa maksetun takuueläkkeen myös silloin, kun työeläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea. Säännös vastaa kansaneläkelain 72 §:n 1 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ajasta, jonka kuluessa takuueläkkeen maksamista koskeva vaatimus olisi tehtävä. Kansaneläkelaitoksen olisi ilmoitettava eläkkeen tai korvauksen maksajalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen tai korvauksen maksamista.

21 §. *Takuueläkkeen periminen takautuvasti maksettavasta eläkkeestä tai korvauksesta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työeläkkeen tai muun korvauksen maksamisesta takuueläkkeen korvaukseksi eläkelaitoksen oikeudessa tai tarkistaessa työeläkkeen tai muun korvauksen tai sen myöntäessä oikeuspäätöksen jälkeen kuntoutustuella jatkoa tai myöntäessä perhe-eläkkeen. Samoin meneteltäisiin 2 momentin mukaan myös kansaneläkkeen tai perhe-eläkkeen oikaisuissa ja takautuvissa tarkistuksissa sekä silloin, kun takuueläkkeensaajalle myönnetään kansaneläkelain mukainen perhe-eläke. Näissä tilanteissa esimerkiksi kansaneläkkeen ja lesken eläkkeen täydennysmäärän takautuva korotus käytettäisiin samalta ajalta syntyneen takuueläkkeen liikamaksun kuittaamiseen. Säännöksen tarkoituksena on helpottaa takuueläkkeen takaisinperintää eläkkeensaajan kannalta eri eläkkeiden maksutilanteissa. Kansaneläkelaitoksen ei näissä tilanteissa tarvitsisi vaatia liिकासuoritusta takaisin eläkkeensaajalta itseltään. Ajasta, jonka kuluessa takuueläkkeen maksamista koskeva vaatimus olisi tehtävä, säädettäisiin pykälän 3 momentissa.

22 §. *Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin takuueläkkeen maksamisen väliaikaisesta keskeyttämisestä kansaneläkelain 73 §:ää vastaavasti. Pykälän

1 momentin mukaan takuueläke voidaan keskeyttää tai sen määrää voitaisiin vähentää väliaikaisesti tilanteessa, jossa eläkkeensaajalla ei ole oikeutta takuueläkkeeseen. Maksamisen väliaikaisella keskeyttämisellä on tarkoitus estää takuueläkkeen liिकासuoritus ja takaisinperintä. Väliaikaista keskeytystä koskevaan ilmoitukseen ei voi hakea muutosta. Jos eläkkeensaaja ei toimita keskeytyksen yhteydessä pyydettyä lisäselvitystä, ratkaistaan asia käytettävissä olevien selvitysten perusteella päätöksellä, joka annetaan viimeistään neljän viikon kuluessa väliaikaista keskeyttämistä koskevasta ilmoituksesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta keskeyttää takuueläke väliaikaisesti, jos takuueläkkeen saaja ei toimita takuueläkkeen maksamista varten tarvittavaa tilinumeroa tai muuta maksuosoitetta.

Keskeytettyä takuueläkettä voitaisiin alkaa maksaa uudelleen lisäselvityksen saamisen jälkeen. Takuueläkettä ei kuitenkaan pykälän 3 momentin mukaan maksettaisi ilman erityistä syytä pidemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta takautuvasti.

23 §. Takuueläkkeen lakkaaminen. Pykälässä säädettäisiin takuueläkkeen lakkauttamisperusteista ja lakkauttamisajankohdasta. Koska takuueläke olisi luonteeltaan eläkkeensaajan vähimmäistoimeentuloa turvaava etuus, takuueläkettä ei lakkautettaisi eläkkeensaajan pyynnöstä.

Pykälän 1 momentissa mainituissa tilanteissa takuueläke lakkautettaisiin lakkauttamisperustetta seuraavan kuukauden alusta. Takuueläke lakkautettaisiin eläkkeensaajan muuttaessa pysyvästi ulkomaille. Jos henkilö oleskelee tilapäisesti alle vuoden ulkomailla, hänelle maksettaisiin takuueläkettä. Jos oleskelu ulkomailla jatkuu yli vuoden, eläkkeen maksaminen lakkaa viimeistään vuoden kulluttua ulkomaille lähdöstä. Jos eläkkeensaaja on saanut takuueläkettä lain 7 §:n mukaisen eläkkeen tai korvauksen perusteella ja tällainen ainoa eläke tai korvaus lakkaisi, myös takuueläke lakkautettaisiin. Takuueläke lakkautettaisiin myös tilanteissa, joissa maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmän mukaisen luopumistuen maksaminen on keskeytetty sen vuoksi, että etuudensaajan ansiot ylittävät ansiotulorajan. Lisäksi takuueläke lakkautettaisiin, jos henkilö ei muutoin täytä ta-

kuueläkkeen myöntämisedellytyksiä. Tällainen tilanne syntyisi esimerkiksi silloin, kun henkilön työkyky paranee niin, ettei häntä enää voida katsoa kansaneläkelain 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla työkyvyttömäksi. Takuueläke lakkautettaisiin myös eläkkeensaajan kuollessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maahanmuuttajalle myönnetyn takuueläkkeen lakkaamisesta määräaikaistarkistustilanteissa. Maahanmuuttajalle, jolle on myönnetty takuueläke 7 §:n 2 momentin perusteella, lähetetään tarkistushakemus 10 §:n 4 momentin perusteella kahden vuoden välein. Jos eläkkeensaaja ei palauta häneltä pyydettyä hakemusta määräajassa, takuueläke lakkautettaisiin tarkistuksen ajankohdasta.

4 luku. Muutoksenhaku

24 §. Muutoksenhakuoikeus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta takuueläkepäätökseen. Muutosta haettaisiin kuten kansaneläkkeessä sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta ja sen päätökseen vakuutusosikudelta. Pykälä vastaisi asiallisesti kansaneläkelain 77 §:ää lukuun ottamatta sen 3 momenttia, jossa säädetään muutoksenhausta silloin, kun tapaukseen on sovellettu sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua asetusta (ETY) N:o 1408/71. Takuueläkkeestä 20 §:n perusteella annettuun väliaikaiseen päätökseen ei saisi hakea muutosta.

25 §. Muutoksenhakuajaka. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuajasta takuueläkepäätökseen ja se olisi vastaava kuin kansaneläkkeessä.

26 §. Itseoikaisu. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta oikaista muutoksenhaun kohteena oleva takuueläkepätös ja menettelystä, jos oikaisua ei voi tehdä. Pykälä vastaa asiallisesti kansaneläkelain 79 §:ää.

27 §. Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhakuelimen mahdollisuudesta ottaa valitus tutkittavakseen valituksen myöhästymisestä huolimatta. Säännös vastaa asiallisesti kansaneläkelain 80 §:ää.

28 §. Asiavirheen korjaaminen. Pykälässä annettaisiin Kansaneläkelaitokselle mahdollisuus poistaa virheellinen päätös ja ratkaista asia uudelleen. Oikaiseminen vahingoksi edellyttäisi kuitenkin takuueläkkeensaajan suostumusta. Pykälä vastaa kansaneläkelain 81 §:ää.

29 §. Lainvoimaisen päätöksen oikaisu. Pykälässä säädettäisiin lainvoimaisen päätöksen oikaisemisesta tilanteissa, joissa takuueläke on evätty tai myönnetty takuueläkettä tulisi korottaa. Kansaneläkelaitos voisi uuden selvityksen perusteella myöntää evätyn takuueläkkeen tai korottaa myönnettyä takuueläkettä, vaikka päätös olisi lainvoimainen. Myös sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosasto voisivat menettellä vastaavasti. Pykälä vastaa asiallisesti kansaneläkelain 82 §:ää.

30 §. Asian uudelleen ratkaiseminen eläkkeen tai korvauksen myöntämisen johdosta. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta käsitellä asia uudelleen pelkästään kuulemalla takuueläkkeensaajaa esimerkiksi tilanteissa, joissa kansaneläkettä tai muuta takuueläkkeeseen vaikuttavaa eläkettä tai korvausta korotetaan. Päätöksen poistamista tai asianosaisen suostumusta ei edellytetäisi. Pykälä vastaa asiallisesti kansaneläkelain 83 §:ää.

31 §. Lainvoimaisen päätöksen poistaminen. Pykälässä säädettäisiin lainvoimaisen päätöksen poistamisesta tilanteissa, joissa päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lainvastainen eikä takuueläkkeensaaja ole antanut 28 §:n mukaista suostumustaan päätöksen oikaisemiseen. Poistamisesitys tehtäisiin sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle. Jos sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusosaston lainvoimainen päätös on virheellinen, voisi vakuutusosasto poistaa päätöksen. Esityksen päätöksen poistamisesta voisi tehdä Kansaneläkelaitos tai takuueläkkeensaaja ja poistamista olisi haettava viiden vuoden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Pykälä vastaa asiallisesti kansaneläkelain 84 §:ää.

5 luku. Erinäiset säännökset

32 §. Takuueläkettä koskevat menettely-

säännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta luovuttaa tämän lain 14 §:n 3 momentin mukaisen tutkimuksen tekemistä varten lain kohdassa mainitut arkaluonteiset tiedot tutkimus- ja sairaanhoitolaitokselle. Pykälä vastaa kansaneläkelain 90 §:n 3 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin takuueläkkeeseen sovellettavista kansaneläkelain säännöksistä. Takuueläkkeeseen sovellettaisiin kansaneläkelain 63, 75 ja 76 §:ää, 13 lukua, 106 §:ää sekä 107 §:ää viimeksi mainittua pykälää viivästysajan alkamisen osalta siten, että viivästysaika alkaa vasta yhden kuukauden kuluttua siitä, kun ilmoitus 9 §:ssä mainitusta eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kansaneläkelaitokselle.

Kansaneläkelain 13 luvun säännöksistä sovellettavaksi tulisivat lähinnä tietojen saamista eläkelaitoksilta ja aluevankiloilta koskevat 86 ja 88 §, tietojen luovuttamista mm. potilaslaskutusyhdistykselle ja maahanmuuttovirastolle koskeva 90 §, muuta etuutta varten saatujen tietojen käyttämistä takuueläkkeessä koskeva 91 §, tietojen luovuttamista ulosotoviranomaiselle koskeva 93 § sekä 96 § tietojen hankkimisesta ja luovuttamisesta tiedottaminen etukäteen takuueläkkeen hakijalle.

33 §. Indeksisidonnaisuus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin takuueläkkeen määrän indeksisidonnaisuudesta kansaneläkettä vastaavalla tavalla. Lain 8 §:ssä säädetyt rahamäärät vastaisivat sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammiukuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu. Asiasta säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

34 §. Rahamäärien pyöristäminen. Pykälässä säädettäisiin maksettavan takuueläkkeen ja sen määräytymiseen vaikuttavien vuositulojen pyöristämisestä. Takuueläkkeen määräytymiseen vaikuttavat vuotuiset tuoterät pyöristettäisiin lähimpään euroon ja maksettava takuueläke lähimpään senttiin. Säännös vastaa asiallisesti kansaneläkelain 110 §:ää.

35 §. Ulosmittaus- ja siirtokiello. Pykälässä säädettäisiin takuueläkkeen ulosmittaus- ja siirtokiellosta. Takuueläkettä ei voisi ulosmittata eikä sen maksamista voisi siirtää toiselle.

36 §. Rahoitus. Takuueläke rahoitettaisiin

perusturvana valtion varoista. Kansaneläkelaitos vastaisi lain toimeenpanosta ja valtio maksaisi Kansaneläkelaitokselle sen maksuvalmiuden turvaamiseksi kuukausittain valtionosuuden ennakkoa. Asiasta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

37 §. Toimintakulut. Pykälässä säädettäisiin, että takuueläkkeestä annetun lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintakulut luetaisiin kansaneläkerahastosta maksettaviksi Kansaneläkelaitoksen toimintakuluiksi. Kansaneläkerahastosta säädetään kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 b §:ssä ja kansaneläkelain 97 §:ssä.

6 luku. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

38 §. Soveltamissäännös. Pykälän mukaan, jos muualla lainsäädännössä viitataan maahanmuuttajan erityistuesta annettuun lakiin tai maahanmuuttajan erityistukeen, viittauksen katsottaisiin tarkoittavan takuueläkelain vastaavia säännöksiä ja takuueläkettä, ellei takuueläkkeestä annetusta laista muuta johdu.

39 §. Voimaantulo. Esitys ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011. Samalla ehdotetaan kumottavaksi 20 päivänä joulukuuta 2002 annettu laki maahanmuuttajan erityistuesta siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

40 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että lain voimaan tullessa maksussa oleva maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain mukainen maahanmuuttajan erityistuki lakkautettaisiin maaliskuun 1 päivästä 2011 alkaen. Takuueläke myönnettäisiin maksun katkeamatta maahanmuuttajan erityistukea saaneille henkilöille viran puolesta samasta ajankohdasta. Maahanmuuttajalle ilman hakemusta myönnettävässä takuueläkkeessä ulkomailta maksettavat eläkkeet otetaan tulona huomioon sen suuruisena kuin ne on otettu huomioon edellisessä maahanmuuttajan erityistuen tarkistuksessa. Mainitut tulot otettaisiin huomioon nettomääräisinä toimeenpanon helpottamiseksi. Siirtymävaiheen jälkeen tehtävissä tarkistuksissa tulot otettaisiin huomioon bruttomääräisinä.

Jos maahanmuuttajan erityistuki on myön-

netty työkyvyttömyyden perusteella, maahanmuuttajalle voidaan myöntää takuueläke vahvistamatta työkyvyttömyyttä uudelleen takuueläkettä varten. Asiasta säädettäisiin 2 momentissa.

Liikaa maksettu maahanmuuttajan erityistuki voitaisiin pykälän 3 momentin mukaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta takuueläkkeestä. Takuueläkkeensaajaa kuullaan ennen takaisinperinnän aloittamista.

Pykälän 4 momentin mukaan maahanmuuttajan erityistuesta annettua lakia sovellettaisiin edelleen tilanteissa, joissa maahanmuuttajan erityistuki myönnetään tai tarkistetaan ajalta ennen maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain kumoamista.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.2. Kansaneläkelaki

35 §. Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeutetut tulot. Pykälän 7 kohtaa muutettaisiin säätämällä takuueläkkeestä annetun (xxx/xxxx) lain mukainen takuueläke etuoikeutetuksi tuloksi lesken jatkoeläkkeen täydennysmäärässä, koska täydennysmäärä vaikuttaa takuueläkkeen määrään.

70 §. Takautuvan kansaneläkkeen ja lapsikorotuksen maksaminen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, joka oikeuttaisi Kansaneläkelaitoksen perimään kansaneläkkeen tai perhe-eläkkeen korotuksen samalta ajalta maksetun takuueläkkeen korvaukseksi. Menettely helpottaa toimeenpanoa ja sillä vältetään liikaa maksetun takuueläkkeen takaisinperinnältä eläkkeensaajalta itseltään.

1.3. Laki eläkkeensaajan asumistuesta

8 §. Oikeus asumistukeen. Pykälän 2 momentin 2 kohtaa muutettaisiin ja siinä säädettäisiin takuueläkkeen saajan oikeudesta eläkkeensaajan asumistukeen. Säännös toisi oikeuden asumistukeen alle 65 -vuotiaalle työkyvyttömyyden perusteella takuueläkettä saavalle maahanmuuttajalle, jos hän muutoin täyttää eläkkeensaajan asumistuen saamisen edellytykset.

41 §. *Asian uudelleen ratkaiseminen eläkkeen tai korvauksen myöntämisen johdosta.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus oikaista aikaisemmin annettu asumistukipäätös kuulemalla asumistuen saajaa tilanteissa, joissa hänelle myönnetään takautuvasti takuueläke tai takuueläkkeen määrää korotetaan.

Voimaantulo

Takuueläkkeen myöntämisen johdosta 1 päivänä maaliskuuta 2011 maksussa olevan asumistuen maksamista jatketaan entisin perustein seuraavaan muusta syystä tehtävään eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaiseen asumistuen tarkistamiseen saakka.

1.4. Laki vammaisuuksista

9 §. *Eläkettä saavan hoitotuki.* Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi ja siinä säädettäisiin takuueläkettä saavan maahanmuuttajan oikeudesta eläkettä saavan hoitotukeen, jos hän muutoin täyttää eläkettä saavan hoitotuen saamisen edellytykset.

1.5. Työttömyysturvalaki

3 luku. **Etuuden saamisen yleiset rajoitukset**

4 §. *Estävät sosiaalietuudet.* Pykälän 2 momentissa säädetään työttömyysetuuden estävistä eläkkeistä. Takuueläke estäisi työttömyysetuuden saamisen, joten 2 momentin 1 kohtaan estäväksi eläkkeeksi ehdotetaan lisättäväksi takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) mukainen takuueläke. Lisäksi momentista poistettaisiin tarpeettomana maininta täysiin palvelusvuosiin perustuvasta vanhuuseläkkeestä, koska vuoden 2005 eläkeuudistuksen jälkeen tällaista käsitettä ei enää ole. Vanhuuseläkkeen saaminen estäisi työttömyysetuuden saamisen lukuun ottamatta 3 momentissa mainittua tilannetta.

11 luku. **Toimeenpanoa koskevat säännökset**

14 §. *Työttömyysetuuden periminen eräissä*

tapauksissa. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta takuueläkkeestä ja kansaneläkelain mukaisesta lapsikorotuksesta, jolloin takautuvasti myönnetty mainitut etuudet on maksettava samalta ajalta maksetun työttömyysetuuden korvaukseksi. Lapsikorotus on jo nykyisin voitu maksaa työttömyysetuuden korvaukseksi kansaneläkelain 70 §:n perusteella.

1.6. Sairausvakuutuslaki

8 luku. **Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha**

6 §. *Sairauspäivärahan estävät etuudet.* Pykälän 1 momentissa säädetään sairauspäivärahan estävistä etuuksista. Takuueläke estäisi sairauspäivärahan saamisen lukuun ottamatta 3 momentissa mainittuja tilanteita, joten pykälän 1 momentin 8 kohtaan estäväksi etuudeksi muutettaisiin takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) mukainen takuueläke.

Pykälän 3 momentista poistettaisiin maahanmuuttajan erityistukea koskeva maininta maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain kumoamisen vuoksi.

1.7. Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta

1 §. *Soveltamisala.* Takuueläkkeen hakijan Suomessa asuminen määräytyisi takuueläkkeestä annetun lain 2 §:n mukaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 3, 3 a ja 4 §:n mukaan. Näin ollen pykälän 1 momentin 2 kohtaan lisättäisiin maininta takuueläkkeestä ja siitä poistettaisiin maahanmuuttajan erityistukea koskeva maininta maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain kumoamisen vuoksi.

1.8. Elatustukilaki

21 §. *Takautumissaatavan perimättä jättäminen.* Pykälän 3 momentin 5 kohtaa maahanmuuttajan erityistuesta ehdotetaan muutettavaksi maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain kumoamisen vuoksi.

1.9. Laki kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista

22 §. Estävät etuudet ja korvaukset. Vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä vastaava takuueläke estäisi kuntoutusrahaetuuden maksamisen, joten pykälän 1 momenttiin lisättäisiin kuntoutusrahaetuuden maksamisen estäväksi eläkkeeksi takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 2 momentin 1 kohdan perusteella myönnetty takuueläke.

34 §. Eläkkeensaajan kuntoutusraha. Takuueläkkeen saajalla olisi muissa kuin 22 §:ssä mainituissa tilanteissa oikeus kuntoutusrahan, jos hän muutoin täyttää kuntoutusrahan saamisen edellytykset. Siten pykälässä mainittujen kuntoutusrahan määrän perusteena olevien eläkkeiden luetteloon ehdotetaan lisättäväksi takuueläke, jotta takuueläkkeen saajalle voitaisiin laskea kuntoutusrahan määrä.

39 §. Takautuva maksaminen. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maininta takuueläkkeestä. Momentin perusteella takautuvasti maksettava takuueläke olisi suoritettava samalta ajalta maksetun kuntoutusrahan korvaukseksi kuntoutusrahan liikamaksua vastaavalta osin.

1.10. Opintotukilaki

6 §. Opintotuen saamisen rajoitukset. Takuueläke estäisi opintotuen maksamisen, joten pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 17 kohta, jossa opintotuen maksamisen estäväksi eläkkeeksi säädettäisiin takuueläkkeestä annetun lain mukainen takuueläke.

1.11. Laki aikuiskoulutustuesta

11 §. Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset. Takuueläke estäisi aikuiskoulutustuen maksamisen, joten pykälään lisättäisiin uusi 16 kohta, jossa aikuiskoulutustuen maksamisen estäväksi eläkkeeksi säädettäisiin takuueläkkeestä annetun lain mukainen takuueläke.

1.12. Laki kansaneläkelaitoksesta

12 b §. Kansaneläkerahasto Takuueläkkeestä annetun lain 37 §:n mukaan kyseisen lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintakulut luetaan kansaneläkerahastosta maksettaviksi kansaneläkelaitoksen toimintakuluiksi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kansaneläkerahastoa koskevaan 12 b §:ään lisätään viittaus takuueläkkeestä annettuun lakiin.

1.13. Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä

2 §. Lain soveltaminen. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että työkyvyttömyyseläkettä saavalle henkilölle myönnetty takuueläke sekä työkyvyttömyyden perusteella maahanmuuttajalle myönnetty takuueläke voitaisiin jättää lepäämään vastaavasti kuin kansaneläke. Mitä työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetussa laissa säädetään kansaneläkelain mukaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, koskisi myös työkyvyttömyyden tai työkyvyttömyyseläkkeellä olon perusteella myönnettyä takuueläkettä. Lepäämään jättämiseen liittyvä menettely olisi siten vastaava kuin kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen jäädessä lepäämään. Käytännössä takuueläke jäisi lepäämään aina, kun yksikin muu työkyvyttömyyseläke jää lepäämään, koska lepäämään jättämisen ansaintaraja olisi takuueläkkeen osalta 600 euroa.

5 §. Kansaneläkelaitoksen maksaman työkyvyttömyyseläkkeen ansaintaraja ja eläkkeen lepäämään jättäminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi, jotta työkyvyttömyyseläkettä saavalle henkilölle myönnetty takuueläke tai maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella myönnetty takuueläke voitaisiin keskeyttää ja jättää lepäämään, jos hänen työtulonsa olisivat enemmän kuin 600 euroa kuukaudessa.

11 §. Sovellettavat säännökset. Pykälään lisättäisiin maininta siitä, että takuueläkkeen täytäntöönpanoon sovellettaisiin muulta kuin lepäämään jättämisen osalta takuueläkkeestä annetun lain säännöksiä.

1.14. Laki sosiaaliturvan muutoksenhaku- lautakunnasta

9 §. *Viisijäseninen jaosto.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a kohta, jonka mukaan asiat, jotka koskevat oikeutta työkyvyttömyyden perusteella maahanmuuttajalle myönnettävään takuueläkkeeseen, käsiteltäisiin sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan viisijäsenisessä jaostossa. Eläkkeenhakijan työkyvynarviointiin liittyvät asiat on perusteltua käsitellä viisijäsenisessä kokoonpanossa, koska kyseisessä jaostossa käsitellään myös oikeutta kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen koskevat asiat.

1.15. Lakiehdotukset 15—19

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan, jos henkilö on saanut väliaikaisesti kansaneläkettä siitä syystä, että työeläkettä tai muuta korvausta koskeva muutoksenhaku on vireillä, eläkelaitoksen tai vakuutuslaitoksen on suoritettava takautuvasti maksettava eläke tai muu korvaus Kansaneläkelaitokselle kansaneläkkeen korvaukseksi. Tästä säädetään työntekijän eläkelaisissa, kunnallisissa eläkelaisissa, valtion eläkelaisissa, merimieseläkelaisissa ja tapaturmavakuutuslaissa. Vastaavanlainen säännös on kansaneläkkeen osalta kansaneläkelaisissa ja eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa. Takuueläkkeestä annetun lain 20 §:n 2 momentin mukaan takuueläke voidaan myöntää väliaikaisella päätöksellä, jos

siihen vaikuttavasta työeläkkeestä tai korvauksesta on valitus vireillä.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että jos työeläke tai muu korvaus myönnetään valituksen johdosta, takautuva työeläke tai korvaus olisi maksettava Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua takuueläkettä. Työeläke tai korvaus tulisi maksettavaksi myös samalta ajalta maksetun asumistuen liikamaksun korvaukseksi. Menettely helpottaa toimeenpanoa ja sillä vältytään tarpeettomalta takaisinperinnältä. Edellä mainittu säädosmuutos ehdotetaan tehtäväksi työntekijän eläkelain 120 §:n 2 momenttiin, merimieseläkelain 117 §:n 1 momenttiin, tapaturmavakuutuslain 61 a §:n 2 momenttiin, kunnallisen eläkelain 126 §:n 2 momenttiin ja valtion eläkelain 122 §:n 2 momenttiin.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011. Laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan maaliskuun 2011 alusta ja se olisi voimassa vuoden 2013 loppuun, koska laki työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä on määräaikainen laki.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki**takuueläkkeestä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan eläkkeensaajan toimeentuloa maksamalla hänelle valtion varoista eläkettä, jos hänen eläkkeensä eivät muutoin riitä kohtuulliseen toimeentuloon (*takuueläke*).

2 §

Suomessa asuminen

Eläkkeensaaja on Suomessa asuva, jos hän asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 3, 3 a ja 4 §:n mukaisesti asuu Suomessa.

3 §

Suhde Euroopan Unionin lainsäädäntöön

Takuueläkettä myönnettäessä huomioon otettavista seikoista säädetään lisäksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 883/2004 ja sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1408/71.

4 §

Asumisaikavaatimus

Takuueläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan 16 vuotta täytettyään.

Kolmen vuoden asumista Suomessa ei kuitenkaan edellytetä henkilöltä, jonka työkyvyttömyys on alkanut hänen asuessaan Suomessa ja ennen kuin hän on täyttänyt 19 vuotta. Kolmen vuoden asumista Suomessa ei myöskään edellytetä työkyvyttömyyseläkkeen hakijalta, joka on saanut vammaisuuksista annetussa laissa (570/2007) tarkoitettua alle 16-vuotiaan vammaistukea 16 vuotta täyttäessään.

5 §

Maahanmuuttaja

Tässä laissa *maahanmuuttajalla* tarkoitetaan 16 vuotta täyttänyttä Suomeen muuttanutta henkilöä, joka ei saa kansaneläkettä sen vuoksi, että hänellä ei ole kansaneläkkeeseen vaikuttavaa asumisaikaa.

6 §

Toimeenpano

Tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos, joka myös vahvistaa tarvittavat lomakkeet.

2 luku

Takuueläkkeen määräytymisperusteet

7 §

Oikeus takuueläkkeeseen

Takuueläkkeeseen on oikeus henkilöllä, joka:

- 1) on täyttänyt 62 vuotta ja saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;
- 2) saa kansaneläkelain (568/2007) mukaista työkyvyttömyyseläkettä;
- 3) saa työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä mainittujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä;
- 4) saa täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, sotilastapaturmalain (1211/1990), liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön tai sotilasvammalain (404/1948) mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa tai työkyvyttömyyseläkettä tai sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;
- 5) saa työttömyyseläkettä; tai
- 6) saa maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) tai maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea (*luopumistuki*).

Takuueläkkeeseen on oikeus myös maahanmuuttajalla, joka on täyttänyt:

- 1) 65 vuotta; tai
- 2) 16 vuotta ja on kansaneläkelain 12 §:n mukaan työkyvytön, mutta ei mainitun pykälän 4 momentissa tarkoitettu henkilö.

Maahanmuuttajalle työkyvyttömyyden perusteella myönnettävään takuueläkkeeseen sovelletaan, mitä kansaneläkelain 13—16 ja 18 §:ssä säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä.

Takuueläkkeen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että hakija osoittaa hakeneensa Suomesta ja ulkomailta ne 9 §:ssä tarkoitettut eläkkeet ja korvaukset, joihin hänellä voi olla oikeus.

8 §

Takuueläkkeen määrä

Täysimääräinen takuueläke on 593,79 euroa kuukaudessa.

Jos takuueläke myönnetään ennen kuin hakija täyttää 65 vuotta, täysimääräistä takuueläkettä vähennetään pysyvästi 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolta takuueläke varhennetaan siitä, kun hakija täyttäisi 65 vuotta. Takuueläkettä ei kuitenkaan vähennetä, jos hakija saa 7 §:n 1 momentin 2—6 kohdan mukaista eläkettä tai korvausta taikka takuueläke myönnetään maahanmuuttajalle 7 §:n 2 momentin perusteella.

Poiketen siitä, mitä 2 momentissa säädetään, täysimääräistä takuueläkettä vähennetään takuueläkkeen alkaessa maksussa olevan;

1) kansaneläkkeen varhennusvähennysprosentilla; tai

2) työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvan varhennetun vanhuuseläkkeen varhennusvähennysprosentilla, jos eläkkeenhakija ei saa kansaneläkettä varhennettuna vanhuuseläkkeenä.

Takuueläkettä ei makseta, jos sen määrä kuukaudessa on pienempi kuin 5,38 euroa.

9 §

Eläketulojen vaikutus takuueläkkeeseen

Täysimääräisestä tai 8 §:n 2 tai 3 momentin mukaan lasketusta takuueläkkeen määrästä vähennetään seuraavien hakijan jatkuvasti tai vuosittain toistuvasti saamien eläketulojen (*vuositulo*) määrä:

1) kansaneläke ja kansaneläkelain mukainen perhe-eläke;

2) kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 2 §:n mukainen työttömyyseläke sekä mainitun lain 4 ja 5 §:n mukainen leskeneläke;

3) työ- tai virkasuhteeseen, yrittäjätoimintaan tai luottamustehtävään perustuva eläke ja perhe-eläke;

4) kansanedustajain eläkelain (329/1967) ja kansanedustajain perhe-eläkelain (107/1990) mukainen eläke ja perhe-eläke;

5) maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain mukainen luopumistuki;

6) luopumiseläkelain (16/1974) mukainen luopumiseläke;

7) tapaturmavakuutukseen tai sotilastapaturmaan perustuva tapaturmaeläke, perhe-eläke, elinkorko ja huoltoeläke;

8) liikennevakuutusta koskevan lainsäädännön mukainen työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke sekä ansionmenetyksen korvaus; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

9) tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) mukainen tapaturmaeläke ja elinkorko sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) mukainen työkyvyttömyyseläke ja ansionmenetyksen korvaus; viimeksi mainittu kuitenkin vasta vuoden kuluttua vahingon sattumisesta;

10) sotilasvammalain mukainen elinkorko ja huoltoeläke;

11) potilasvahinkolain (585/1986) ja rikosvahinkolain (1204/2005) perusteella maksettava perhe-eläke;

12) valtion ylimääräinen sanomalehtimies- ja taiteilijaeläke ja perhe-eläke;

13) taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) mukainen eläke ja perhe-eläke; sekä

14) ulkomaanedustuksen virkamiesten puolisoille maksettavasta erityiskorvauksesta annetun lain (657/1989) mukainen erityiskorvaus.

Takuueläkkeen määrää vähennetään myös 1 momentissa tarkoitettua eläkettä tai korvausta vastaavan taikka takuueläkettä vastaavan ulkomailta maksettavan jatkuvan eläkkeen ja korvauksen määrällä.

10 §

Takuueläkkeen tarkistaminen

Takuueläke tarkistetaan, jos takuueläkkeen saajalle myönnetään takuueläkkeeseen vaikuttava 9 §:n mukainen eläke tai korvaus taikka eläketulona huomioon otettavassa eläkkeessä tai korvauksessa tapahtuu muu

kuin indeksisidonnaisuudesta johtuva muutos. Jos eläkkeen tai korvauksen määrä vaihtelee jatkuvasti, eläketulon määrän muuttaminen otetaan huomioon, kun takuueläkettä seuraavan kerran tarkistetaan muusta syystä.

Takuueläke voidaan 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tarkistaa ilman hakemusta. Takuueläkkeensaajaa on kuultava.

Jos muutos tapahtuu kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, takuueläke tarkistetaan kyseisen kuukauden alusta. Muutoin takuueläke tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta.

Maahanmuuttajalle 7 §:n 2 momentin perusteella myönnetty takuueläke tarkistetaan myös, kun takuueläkkeen alkamisesta tai edellisestä tarkistamisesta on kulunut kaksi vuotta (*määräaikaistarkistus*). Määräaikaistarkistuksen toteuttamiseksi Kansaneläkelaitos lähettää maahanmuuttajalle tarkistushakemuksen, joka on palautettava määräajassa.

3 luku

Toimeenpano

11 §

Takuueläkkeen hakeminen

Takuueläkettä haetaan Kansaneläkelaitokselta. Jos takuueläkkeen myöntämisen tai korottamisen edellytykset ovat Kansaneläkelaitoksen tiedossa, takuueläke tai sen korotus voidaan myöntää ilman hakemusta.

Jos hakija sairauden, vanhuudenheikkouden tai muun sellaisen syyn takia ei pysty itse hakemaan eläkettä tai muutoin huolehtimaan eläkettä koskevista eduistaan ja oikeuksistaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi Kansaneläkelaitoksen hyväksymä eläkkeen hakijan lähiomainen tai muukin henkilö, joka pääasiallisesti on huolehtinut hakijasta, käyttää puhevaltaa hakijan takuueläkettä koskevassa asiassa.

12 §

Takuueläkkeen alkaminen

Takuueläkettä maksetaan sen kuukauden alusta, jona oikeus takuueläkkeeseen on syntynyt. Maahanmuuttajalle takuueläkettä mak-

setaan 65 ikävuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.

Takuueläkettä ei makseta ilman erityistä syytä pitemmältä kuin kuuden kalenterikuukauden ajalta ennen takuueläkkeen hakemista. Samoin menetellään takuueläkettä korottaessa.

13 §

Ilmoitusvelvollisuus

Takuueläkehakemuksessa on ilmoitettava:

- 1) hakijan henkilöllisyystiedot;
- 2) tiedot hakijan hakemista ja saamista muista eläkkeistä ja korvauksista.

Takuueläkkeen saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle:

- 1) takuueläkkeeseen vaikuttavien eläkkeiden ja korvausten myöntämisestä ja lakkaamisesta sekä niiden määrien muuttumisesta;
- 2) työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisestä sekä luopumistuen maksamisen keskeyttämisestä;
- 3) osoitteen muuttumisesta ja ulkomaille muutosta.

Takuueläkkeen hakijan ja saajan on annettava Kansaneläkelaitokselle myös muut hakemuksen ratkaisemiseksi ja eläkkeen maksamiseksi välttämättömät tiedot.

14 §

Työkyvyttömyyden selvittäminen ja ilmoitusvelvollisuus

Sen lisäksi, mitä 13 §:ssä säädetään, takuueläkettä työkyvyttömyyden perusteella hakevan maahanmuuttajan on annettava tiedot:

- 1) terveydentilastaan;
- 2) häntä hoitaneista lääkäreistä sekä laitoksista;
- 3) ammatistaan, työhistoriastaan, koulutuksesta ja kuntoutuksestaan;
- 4) siitä, onko hän hakenut kuntoutusrahaa, sairauspäivärahaa tai sairausajan palkkaa Suomesta tai ulkomailta.

Työkyvyttömyyden perusteella takuueläkettä hakevan maahanmuuttajan on liitettävä hakemukseensa lääkärinlausunto, joka sisältää hoito- tai kuntoutussuunnitelman. Kansaneläkelaitos voi hankkia lääkärinlausunnon

kustannuksellaan, jos hakija on hoidettavana sairaalassa tai laitoksessa taikka jos siihen on muu erityinen syy.

Kansaneläkelaitos voi määrätä työkyvyttömyyden perusteella takuueläkettä hakevan tai saavan maahanmuuttajan käymään työkyvyttömyyden selvittämistä tai uudelleen arvioimista varten tutkittavana Kansaneläkelaitoksen nimeämän lääkärin luona tai Kansaneläkelaitoksen nimeämässä terveydenhuollon toimintayksikössä taikka tutkimuslaitoksessa, jos siihen on perusteltu syy. Kansaneläkelaitos maksaa tutkimuksesta aiheutuvat kustannukset.

Työkyvyttömyyden perusteella takuueläkettä saava maahanmuuttaja on velvollinen ilmoittamaan Kansaneläkelaitokselle terveydentilansa ja työkykynsä olennaisesta parantumisesta, ammattiopetuksen saamisesta sekä ryhtymisestään työhön tai kuntoutuksen keskeyttämisestään.

15 §

Hakemuksen ratkaiseminen käytettävissä olevien tietojen perusteella

Takuueläkettä koskeva hakemus voidaan ratkaista Kansaneläkelaitoksen käytettävissä olevien tietojen perusteella, jos hakija kieltäytyy antamasta hakemuksen ratkaisemiseksi tarvittavia tietoja tai esittämästä selvitystä, joka häneltä voidaan kohtuudella vaatia. Samoin menetellään, jos takuueläkkeen hakija tai saaja ei noudata 14 §:n 3 momentissa tarkoitettua lääkärintutkimuksessa, terveydenhuollon toimintayksikössä tai tutkimuslaitoksessa käyntiä koskevaa määräystä.

16 §

Maksaminen

Takuueläke maksetaan kuukausittain eläkkeensaajan ilmoittamalle tilille Suomessa toimivaan rahalaitokseen. Takuueläke voidaan maksaa muullakin tavalla, jollei tilille maksaminen ole mahdollista tai jos eläkkeen hakija tai saaja esittää muulle maksutavalle erityisen syyn.

Jos takuueläkkeeseen oikeutettu kuolee ennen kuin hakemus on ratkaistu, takuueläke

maksetaan leskelle, pesänselvittäjälle tai kuolinpesän osakkaiden valtuutuksella muulle kuolinpesän edustajalle enintään sen kuukauden loppuun, jona hakija kuoli.

Takuueläke maksetaan kunkin kuukauden 22 päivänä tai, jos se ei ole pankkipäivä, sitä edeltävänä pankkipäivänä. Takautuvalla ajalta maksettavat takuueläke-erät voidaan kuitenkin maksaa myös muuna pankkipäivänä.

17 §

Keskeyttäminen vankeusrangaistuksen vuoksi

Ehdotonta vankeusrangaistusta vankilassa suorittavan henkilön takuueläkkeen maksaminen keskeytetään, kun vankeusrangaistusta tai sen ohella suoritettavaa sakon muuntorangaistusta on suoritettu kolme kuukautta. Jos rangaistuksen täytäntöönpanoa välittömästi edeltänyt tutkintavankeusaika vähennetään rangaistuksesta, eläkkeen maksaminen keskeytetään vastaavasti, kun rangaistuksen täytäntöönpanon ja vähennyksen yhteenlaskettu aika on kestänyt kolme kuukautta, aikaisintaan kuitenkin rangaistuksen suorittamisen laskettua alkamisajankohtaa seuraavan kuukauden alusta.

Keskeytettyä takuueläkettä aletaan maksaa vapautumista seuraavan kuukauden alusta. Jos henkilö vapautuu kuukauden ensimmäisenä päivänä, eläkettä maksetaan kuitenkin kyseisen kuukauden alusta.

Keskeytetty takuueläke tai osa siitä voidaan maksaa toimeentulon turvaamiseksi eläkkeensaajan avio- tai avopuolisolle ja 16 vuotta nuoremmille lapsille.

18 §

Maksaminen kunnan toimielimelle

Kansaneläkelaitos voi päättää, että takuueläke maksetaan saajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimielimelle käytettäväksi eläkkeensaajan ja hänen 17 §:n 3 momentissa tarkoitettujen omaistensa elatukseen, jos eläkkeen maksaminen saajalle itselleen vaarantaa eläkkeensaajan tai hänen omaistensa toimeentulon. Näin maksettua eläkettä ei saa ilman eläkkeensaajan nimenomaista suostu-

musta käyttää muuhun kuin sen kuukauden aikana annettavaan elatukseen, jolta eläke on maksettu.

Esityksen takuueläkkeen maksamisesta kunnan toimielimelle voi tehdä eläkkeensaaja, hänen avio- tai avopuolionsa, muu omaisensa tai henkilö, joka hänestä pääasiallisesti huolehtii taikka kunnan asianomainen toimielin.

19 §

Takautuvan takuueläkkeen maksaminen

Takautuvasti myönnetty takuueläke on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle tai maksettava työttömyyskassalle näiden maksamaa etuutta vastaavilta osin, jos Kansaneläkelaitos myöntää takuueläkkeen takautuvasti ajalle, jona eläkkeensaaja on saanut:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta;
- 2) kansaneläkettä tai kansaneläkelain mukaista perhe-eläkettä;
- 3) sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista sairauspäivärahaa; tai
- 4) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) mukaista kuntoutusrahaa.

Takautuvasti maksettava takuueläkkeen korotus on pidätettävä Kansaneläkelaitokselle myös, kun Kansaneläkelaitos korottaa takuueläkettä ajalta, jolta eläkkeensaaja on saanut kansaneläkettä tai perhe-eläkettä.

Takuueläke maksetaan työttömyyskassalle kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että työttömyysturvalain 11 luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehty vähintään kaksi viikkoa ennen takuueläkkeen maksupäivää.

20 §

Takuueläkkeen myöntäminen väliaikaisesti

Jos takuueläkkeen hakija on hakenut eläkettä tai korvausta myös muusta valtiosta, takuueläke voidaan myöntää väliaikaisesti asian käsittelyn ajaksi. Kun muusta valtiosta haetusta eläkkeestä tai korvauksesta on saatu tieto, Kansaneläkelaitos antaa lopullisen päätöksen takuueläkkeestä.

Takuueläke voidaan myöntää väliaikaisena, jos takuueläkkeen määrässä 9 §:n 1 momentin 3, 4, 7, 9 ja 10 kohdassa tarkoitettua muuta eläketuloa kuin perhe-eläkettä ja huoltoeläkettä koskeva muutoksenhaku on vireillä. Jos edellä tarkoitettua eläkettä tai korvausta myönnetään takautuvasti, Kansaneläkelaitos saa periä takaisin samalta ajalta liikaa maksetun takuueläkkeen tällaisesta eläkkeestä tai korvauksesta. Kansaneläkelaitos saa periä liikaa maksetun takuueläkkeen myös silloin, kun työeläkelaitos jatkaa muutoksenhaun perusteella myönnettyä kuntoutustukea.

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa eläkelaitokselle tai muulle korvauksen maksajalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen tai korvauksen maksamista, että eläke tai korvaus tai osa siitä on maksettava Kansaneläkelaitokselle.

21 §

Takuueläkkeen periminen takautuvasti maksettavasta eläkkeestä tai korvauksesta

Kansaneläkelaitoksella on oikeus periä 9 §:n 1 momentin 3—10 kohdassa mainitun eläkkeen tai korvauksen maksajalta tämän takautuvasti suorittaman eläkkeen tai korvauksen siltä osin kuin se vastaa liikaa maksettua takuueläkettä, jos eläkkeen tai korvauksen maksaja:

- 1) oikaisee tai tarkistaa eläkkeen tai korvauksen määrän;
- 2) myöntää oikaisupäätöksen jälkeen kuntoutustuella jatkoa; tai
- 3) myöntää perhe-eläkkeen tai huoltoeläkkeen.

Kansaneläkelaitos voi pidättää takautuvasti maksettavan kansaneläkkeen tai kansaneläkelain mukaisen perhe-eläkkeen taikka perhe-eläkkeen tai kansaneläkkeen korotuksen siltä osin kuin se vastaa liikaa maksettua takuueläkettä, jos Kansaneläkelaitos myöntää, oikaisee tai tarkistaa kansaneläkkeen tai perhe-eläkkeen taikka myöntää kuntoutustuella jatkoa.

Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa eläkelaitokselle tai muulle korvauksen maksajalle vähintään kaksi viikkoa ennen

eläkkeen tai korvauksen maksamista, että eläke tai korvaus tai osa siitä on maksettava Kansaneläkelaitokselle.

22 §

Maksamisen väliaikainen keskeyttäminen

Takuueläkkeen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää osittain tai kokonaan, jos on ilmeistä, että eläkkeensaajalla ei olosuhteiden muuttumisen tai muun syyn perusteella ole oikeutta takuueläkkeeseen. Jos eläkkeensaaja ei toimita pyydettyä lisäselvitystä, asia ratkaistaan niiden selvitysten perusteella, jotka ovat Kansaneläkelaitoksen käytettävissä.

Takuueläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää väliaikaisesti, jos eläkkeensaaja ei pyynnöstä huolimatta toimita maksuosoitetaan.

Jos keskeytettyä takuueläkettä aletaan maksaa uudelleen, sitä ei makseta ilman erityistä syytä pidemmältä kuin kuuden kuukauden ajalta takautuvasti.

23 §

Takuueläkkeen lakkaaminen

Takuueläke lakkautetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta, jos:

- 1) eläkkeensaaja muuttaa pysyvästi tai yli vuoden ajaksi ulkomaille;
- 2) takuueläkkeeseen oikeuttava 7 §:n mukainen eläke tai korvaus lakkaa;
- 3) eläkkeensaajan luopumistuen maksaminen keskeytetään siitä syystä, että eläkkeensaajan ansiot ylittävät ansiotulorajan;
- 4) eläkkeensaaja ei muutoin täytä takuueläkkeen myöntämisedellytyksiä; tai
- 5) eläkkeensaaja kuolee.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, maahanmuuttajalle 7 §:n 2 momentin perusteella myönnetty takuueläke lakkautetaan määräaikaistarkistuksen ajankohdasta, jos eläkkeensaaja ei ole palauttanut hänelle 10 §:n 4 momentin perusteella lähetettyä tarkistushakemusta määräajassa.

4 luku

Muutoksenhaku

24 §

Muutoksenhakuoikeus

Kansaneläkelaitoksen tässä laissa säädettyä etuutta koskevaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta kirjallisella valituksella. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Kansaneläkelaitoksen antamaan väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

25 §

Muutoksenhaku aika

Valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle viimeistään 30:tenä päivänä sen päivän jälkeen, jona asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen, jos muutoksenhaun yhteydessä ei muuta näytetä.

26 §

Itseoikaisu

Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 24 ja 25 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos ei oikaise valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainitun tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutok-

senhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava sille viipymättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

27 §

Muutoksenhakuajan jälkeen tullut valitus

Jos sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosoikeudelle annettava valitus on saapunut 25 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, valitus voidaan ottaa tutkittavaksi, jos myöhästymiseen on ollut painava syy.

28 §

Asiavirheen korjaaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai ilmeisen väärään lain soveltamiseen taikka päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe, Kansaneläkelaitos voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Päätös voidaan korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen.

29 §

Lainvoimaisen päätöksen oikaisu

Jos etuus on osittain tai kokonaan evätty ja asiassa ilmenee uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoi-

maisien päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 24 ja 25 §:ssä säädetään.

30 §

Asian uudelleen ratkaiseminen eläkkeen tai korvauksen myöntämisen johdosta

Jos takuueläkkeen saajalle on takautuvasti myönnetty 9 §:ssä tarkoitettu tulona huomioon otettava eläke tai korvaus tai tällaista etuutta on korotettu, Kansaneläkelaitos voi ilman 31 §:n mukaista päätöksen poistamista tai 28 §:n 2 momentin mukaista asianosaisten suostumusta asianosaista kuultuaan ratkaista asian uudelleen.

31 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos tässä laissa tarkoitettua etuutta koskeva lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta voi asianosaisten tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisten tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 24 ja 25 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen se voi keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen vaatimuksensa mukaisesti siihen asti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Jos sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tai vakuutusosikeuden tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai se on ilmeisesti lain vastainen, vakuutusosikeus voi asianosaisten tai Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Vakuutusosikeuden on varattava asianosaisten

tilaisuus tulla kuulluksi ennen asian ratkaisemista.

Päätöksen poistamista on haettava viiden vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Erityisen painavista syistä päätös voidaan poistaa määräajan jälkeenkin tehdystä hakemuksesta.

5 luku

Erinäiset säännökset

32 §

Takuueläkettä koskevat menettelysäännökset

Kansaneläkelaitoksella on oikeus sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä antaa 14 §:n 3 momentissa tarkoitettulle lääkäriin, terveydenhuollon toimintayksikölle ja tutkimuslaitokselle tutkimuksiin lähetettävän terveydentilaa, sairautta, hoitotoimenpiteitä, ammattia, työolosuhteita ja työn laatua koskevia tietoja.

Takuueläkkeeseen sovelletaan sovelletuin osin kansaneläkelain 63 §:ää päätöksen antamisesta, 75 ja 76 §:ää takaisinperinnästä ja takaisinperittävän saatavan vanhentumisesta, 13 luvun säännöksiä tietojen saamisesta, luovuttamisesta ja salassapidosta sekä 106 ja 107 §:ää viivästyskorotuksesta ja viivästysajan katsotaan alkavan vasta, kun yksi kalenterikuukausi on kulunut sen kuukauden päättymisestä, jona ilmoitus 9 §:ssä mainitusta eläkkeestä tai korvauksesta on tullut Kansaneläkelaitokselle.

33 §

Indeksisidonnaisuus

Takuueläkkeen 8 §:n mukaiset määrät sidotaan hintatason muutoksiin siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämän lain 8 §:ssä säädettyt rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuus-

sa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

34 §

Rahamäärien pyöristäminen

Takuueläkkeen määräytymiseen vaikuttavat vuotuiset tuloerät pyöristetään lähimpään euroon.

Maksettava takuueläke pyöristetään lähimpään senttiin.

35 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Takuueläkettä ei saa ulosmitata. Sopimus, joka tarkoittaa takuueläkkeen siirtämistä toiselle, on mitätön.

36 §

Rahoitus

Takuueläkkeestä Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kulut korvataan valtion varoista.

Valtion on suoritettava kuukausittain valtion osuuden ennakkoa Kansaneläkelaitokselle siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

37 §

Toimintakulut

Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintakulut luetaan kansaneläkerahastosta maksettaviksi Kansaneläkelaitoksen toimintakuluiksi.

6 Luku

Voimaantulo

38 §

Soveltamissäännös

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan maahanmuuttajan erityistuesta annettuun lakiin tai sen nojalla myönnettyyn tai maksettavaan etuuteen, viittauksen on katsottava tarkoittavan tämän lain mukaisia vastaavia säännöksiä ja tämän lain mukaista etuutta, jollei tästä laista muuta johdu.

39 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan 20 päivänä joulukuuta 2002 annettu laki maahanmuuttajan erityistuesta (1192/2002) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

40 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa maksussa oleva maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain mukainen maahanmuuttajan erityistuki lakkautetaan 1 päivästä maaliskuuta 2011. Maahanmuuttajan erityistukea saaneelle myönnetään takuueläke ilman hakemusta 1 päivästä maaliskuuta 2011. Tällöin ulkomailta maksettavat eläkkeet otetaan tulona huomioon sellaisena kuin ne on otettu huomioon viimeisimmässä maahanmuuttajan erityistuen tarkistuksessa.

Kun lain voimaan tullessa maahanmuuttajan erityistukea työkyvyttömyyden perusteella saaneelle henkilölle myönnetään takuueläke työkyvyttömyyden perusteella, työkyvyttömyyttä ei arvioida uudelleen.

Liikaa maksettu maahanmuuttajan erityistuki voidaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta takuueläkkeestä.

Jos maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain mukainen etuus myönnetään tai tarkistetaan ajalta ennen 1 päivää maaliskuuta 2011,

sovelletaan maahanmuuttajan erityistuesta annettua lakia.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kansaneläkelain 35 ja 70 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun kansaneläkelain (568/2007) 35 §:n 7 kohta
 ja
lisätään 70 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

35 §

*Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoikeu-
 tetut tulot*

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulona
 ei oteta huomioon lesken saamaa:

7) takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx)
 mukaista takuueläkettä;

70 §

*Takautuvan eläkkeen ja lapsikorotuksen
 maksaminen*

 Jos Kansaneläkelaitos myöntää, oikaisee tai
 tarkistaa kansaneläkkeen tai perhe-eläkkeen,
 takautuvasti maksettava kansaneläke tai per-
 he-eläke voidaan pidättää Kansaneläkelaitok-
 selle sen samalta ajalta liikaa maksaman ta-
 kuueläkkeen korvaukseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 _____ .

3.

Laki**eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun lain (571/2007) 8 §:n 2 momentin 2 kohta ja 41 §, sellaisena kuin niistä on 41 § laissa (1225/2009), seuraavasti:

8 §

Oikeus asumistukeen

 Oikeus asumistukeen on myös henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

 2) takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) 7 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista takuueläkettä;

41 §

Asian uudelleen ratkaiseminen eläkkeen tai korvauksen myöntämisen johdosta

 Jos asumistuen saajalle on takautuvasti myönnetty kansaneläke, leskeneläke, takuu-

eläke tai kansaneläkelain 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu asumistuessa tulona huomioon otettava työeläke tai korvaus taikka jos tällaista etuutta on korotettu, Kansaneläkelaitos voi ilman 42 §:n mukaista päätöksen poistamista tai 39 §:n 2 momentin mukaista asianosaisten suostumusta asianosaista kuultuaan ratkaista asian uudelleen.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaantullessa maksussa olevan eläkkeensaajan asumistuen maksamista jatketaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden perusteiden seuraavaan muuta kuin takuueläkkeestä annetun lain (xx/xxxx) mukaisen takuueläkkeen myöntämisestä johdettavaan 17 §:n mukaiseen tarkistukseen saakka.

4.

Laki**vammaisetuuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun lain (570/2007) 9 §:n
1 momentin 3 kohta seuraavasti:

9 §

Eläkettä saavan hoitotuki

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttä-
neellä henkilöllä, joka saa:

3) takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx)
mukaista takuueläkettä;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

5.

Laki**työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n ja 11 luvun 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 4 §:n 2 momentin 1 kohta ja 11 luvun 14 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 luvun 4 §:n 2 momentin 1 kohta laissa 1354/2007, seuraavasti:

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §

Estävät sosiaaliuudet

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

14 §

Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa

Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla:

1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä, takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) mukaista takuueläkettä tai työeläkelakien mukaista yksilöllistä varhaiseläkettä;

Jos henkilö on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä, kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, takuueläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, sukupolvenvaihdosta tai luopumiseläkettä, luopumiskorvausta, luopumistukea taikka sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, kuntoutusrahalain mukaista päivärahaa, tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun työttömyysetuuden määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, luopumiskorvauksesta, luopumistuesta, päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki**sairausvakuutuslain 8 luvun 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 6 §:n 1 momentin 8 kohta ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 8 luvun 6 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 1364/2007, seuraavasti:

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

6 §

Sairauspäivärahan estävät etuudet

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuute-
 tulla, joka saa:

8) takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx)
 mukaista takuueläkettä.

Edellä 1 momentin 5—8 kohdassa tarkoi-

tettua eläkettä tai työeläkelakien mukaista
 täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalla
 68 vuotta nuoremmalla vakuutetulla on kui-
 tenkin oikeus sairauspäivärahaan, jos hän
 eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on työssä ja
 tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläk-
 keellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyt-
 tömyyden alkamista on tehnyt. Sairauspäivä-
 rahan määrä lasketaan tällöin eläkkeellä olo-
 aikana ansaittujen työtulojen perusteella siten
 kuin 11 luvussa säädetään ottaen huomioon
 12 luvun 2 §:n säännökset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

7.

Laki**asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1573/1993) 1 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 584/2008, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammattiharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetusta neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, muuta johdu, tämän lain mukaan ratkaistaan,

onko henkilöön sovellettava seuraavaa sosiaaliturvalainsäädäntöä:

2) eläkkeensaajan asumistuesta annettu laki (571/2007), vammaisuuksista annettu laki (570/2007), rintamasotilaseläkelaki (119/1977), takueläkkeestä annettu laki (xxx/xxxx) ja elatustukilaki (580/2008), kun on kyse tämän lain 3, 3 a ja 4 §:stä sekä 3 ja 4 luvun säännösten soveltamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

8.

Laki**elätustukilain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 29 päivänä elokuuta 2008 annetun elätustukilain (580/2008) 21 §:n 3 momentin
 6 kohta ja
muutetaan 21 §:n 3 momentin 5 kohta seuraavasti:

21 §	5) muuta 1—4 kohdassa mainittua tuloa vastaavaa tuloa. 6) kumotaan
<i>Takautumissaatavan perimättä jättäminen</i>	

Edellä 2 momentissa tarkoitettuina tuloina pidetään kaikkia elatusvelvollisen tuloja tulon lähteestä ja veronalaisuudesta riippumatta, kuitenkin lukuun ottamatta:

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
 kuuta 20 _____ .

9.

Laki**Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (566/2005) 22 §:n 1 momentti, 34 §:n 2 kohta ja 39 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 34 §:n 2 kohta ja 39 §:n 1 momentti laissa 579/2007, sekä *lisätään* 34 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 579/2007, uusi 2 a kohta

22 §

Estävät etuudet ja korvaukset

Kuntoutusrahaetuuteen ei ole oikeutta vakuutetulla, joka saa vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä kansaneläkelain tai työeläkelakien taikka takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) 7 §:n 1 momentin 1 kohdan tai 2 momentin 1 kohdan nojalla.

myyseläkettä tai kansaneläkelain voimaantulosta annetun lain (569/2007) 2 §:n perusteella työttömyyseläkettä;

2 a) takuueläkkeestä annetun lain mukaista takuueläkettä;

39 §

Takautuva maksaminen

Jos kuntoutujalle myönnetään takautuvasti vanhuuseläkettä, takuueläkettä tai korvausta ansionmenetyksestä jonkin muun lain perusteella, eläke tai korvaus samalta ajalta maksetaan suoritettua kuntoutusrahaa vastaavalla osalta Kansaneläkelaitokselle ottaen kuitenkin huomioon, mitä työntekijän eläkelain 43 §:n 2 momentissa säädetään.

34 §

Eläkkeensaajan kuntoutusraha

Kuntoutusraha on päivää kohden kahdeskymmenesviidesosa kuukausittain maksettavien tässä pykälässä tarkoitettujen eläkkeiden yhteismäärän kymmenesosasta, jos kuntoutuja saa:

2) työkyvyttömyyseläkettä kansaneläkelain (568/2007) 12 §:n perusteella lukuun ottamatta 4 momentin mukaista työkyvyttö-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki**opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 6 §:n 1 momentin 15 ja 16 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1641/2009, sekä
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 792/2007 ja 1641/2009, uusi 17 kohta seuraavasti:

6 §

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

15) saa 2—12, 16 tai 17 kohdassa mainittuja etuuksia vastaavaa etuutta ulkomailta;

16) saa sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvussa tarkoitettua sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa;

17) saa takuueläkkeestä annetun lain (xx/xxxx) mukaista takuueläkettä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

11.

Laki**aikuiskoulutustuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aikuiskoulutustuesta 28 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain (1276/2000) 11 §:n 14 ja 15 kohta, sellaisena kuin ne ovat laissa 127/2010, sekä
lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 127/2010, uusi 16 kohta seuraavasti:

11 §

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

14) saa valtion virkamieslain (750/1994) 76 §:n mukaista toistuvaa korvausta;

15) saa valtion virkamieslain 75 §:ssä ja valtion virkamieslain voimaanpanolain (756/1986) 3 ja 15 §:ssä tarkoitettua lakkautuspalkkaa; taikka

16) saa takuueläkkeestä annetun lain (xx/xxxx) mukaista takuueläkettä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

12.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta 17 päivänä elokuuta 2001 annetun lain (731/2001) 12 b §, sellaisena kuin se on laissa 987/2008, seuraavasti:

12 b §

Kansaneläkerahasto

Kansaneläkerahastosta maksetaan kansaneläkelain (568/2007) 97 §:ssä, takuueläkkeestä annetussa laissa (xxx/xxxx) vammaisuuksista annetussa laissa (570/2007), eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (571/2007), rintamasotilaseläkelaiissa

(119/1977) ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetussa laissa (988/1988) tarkoitetut Kansaneläkelaitoksen toimeenpantaviksi säädettyt etuudet sekä niiden toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

13.

Laki**työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä 9 päivänä loka-
kuuta 2009 annetun lain (738/2009) 5 §:n 1 momentti ja 11 § sekä
lisätään 2 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan myös takuueläkkees-
tä annetun lain (xxx/xxxx) 7 §:n 1 momentin
2 ja 3 kohdan sekä 2 momentin 2 kohdan pe-
rusteella työkyvyttömälle myönnettyyn ta-
kuueläkkeeseen.

Mitä tässä laissa säädetään kansaneläkelain
mukaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, kos-
kee vastaavasti myös 3 momentissa tarkoitet-
tua takuueläkettä.

5 §

*Kansaneläkelaitoksen myöntämän työkyvyt-
tömyyseläkkeen ansaintaraja ja eläkkeen jät-
täminen lepäämään*

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttö-
myyseläkkeen ja takuueläkkeestä annetun
lain 7 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan sekä
2 momentin 2 kohdan mukaisen takuueläk-

keen maksamiseen ei vaikuta, jos eläkkeen-
saajan työansiot ovat enintään 600 euroa
kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja ansaitsee
enemmän kuin 600 euroa kuukaudessa, työ-
kyvyttömyyseläkkeen ja takuueläkkeen mak-
saminen keskeytetään ja eläke jätetään le-
päämään eläkkeensaajan ilmoituksesta tai
Kansaneläkelaitoksen aloitteesta.

11 §

Sovellettavat säännökset

Jollei tästä laista muuta johdu, lain täytän-
töönpanossa sovelletaan lisäksi, mitä 2 §:ssä
mainituissa työeläkelaeissa, kansaneläkelais-
sa, takuueläkkeestä annetussa laissa, vam-
maisetuuksista annetussa laissa ja eläkkeen-
saajan asumistuesta annetussa laissa sääde-
tään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta
2013.

14.

Laki**sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1299/2006) 9 §:n 1 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 463/2008, ja
lisätään 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 463/2008, uusi 3 a kohta seuraavasti:

9 §

Viisijäseninen jaosto

Viisijäsenisessä jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Asia käsitellään viisijäsenisessä jaostossa, jos kysymys on:

3 a) oikeudesta takuueläkkeestä annetun lain (xxxx/xxxx) 7 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella myönnettyyn takuueläkkeeseen;

8) 1—3, 3 a ja 4—7 kohdassa tarkoitettua etuutta koskevan lainvoimaisen päätöksen poistamisesta tai mainitun etuuden takaisinperinnästä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

15.

Laki**työntekijän eläkelain 120 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun työntekijän eläkelain (395/2006) 120 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1164/2007, seuraavasti:

120 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myön-

netään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 _____ .

16.

Laki**merimieseläkelain 117 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun merimieseläkelain (1290/2006) 117 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1168/2007, seuraavasti:

117 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asu-

mistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, eläkekassan on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

17.

Laki**tapaturmavakuutuslain 61 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 61 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa, 1329/1999 seuraavasti:

61 a §

Jos työntekijä on tämän lain mukaista tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, perhe-eläkettä ja huoltoeläkettä koskevan muutoksenhaun ollessa vireillä saanut väliaikaisesti kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) tai eläkettä kansaneläkelain (538/2007) 72 §:n mukaan samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti edellä mainittua korvausta, vakuutuslaitoksen on suoritettava takautuvasti maksettava tapaturmaeläke, elinkorko, perhe-eläke ja huoltoeläke kansaneläkelaitokselle

siltä osin kuin se vastaa kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos työntekijä on saanut takuueläkkeestä annetun lain mukaista takuueläkettä tai kansaneläkelain mukaista eläkettä samalta ajalta, jolta vakuutuslaitos oikaisee tai muutoin tarkistaa tapaturmaeläkkeen, elinkoron, perhe-eläkkeen ja huoltoeläkkeen määrän.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

18.

Laki**kunnallisen eläkelain 126 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 126 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 461/2008, seuraavasti:

126 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassalle

 Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta lii-

kaa maksaman eläkkeen tai eläkkeen ja asumistuen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai jos eläkkeensaaja on saanut takuueläkettä tai kansaneläkelain mukaisista eläkettä tai eläkettä ja asumistukea samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen taikka muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuelle jatkoa takautuvasti tai myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

19.

Laki**valtion eläkelain 122 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun valtion eläkelain (1295/2006) 122 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa xxx/xxxx, seuraavasti:

122 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

 Jos työntekijä on saanut väliaikaisesti Kansaneläkelaitoksen maksamaa takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asu-

mistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, Valtiokonttorin on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

kansaneläkelain 35 ja 70 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun kansaneläkelain (568/2007) 35 §:n 7 kohta
ja
lisätään 70 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 §

35 §

*Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoi-
keutetut tulot*

*Jatkoeläkkeen täydennysmäärässä etuoi-
keutetut tulot*

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulo-
na ei oteta huomioon lesken saamaa:

Täydennysmäärää laskettaessa vuositulo-
na ei oteta huomioon lesken saamaa:

7) maahanmuuttajan erityistuesta annetun
lain (1192/2002) mukaista erityistukea;

7) *takuueläkkeestä* annetun lain (xxx/xxxx)
mukaista *takuueläkettä*;

70 §

70 §

*Takautuvan eläkkeen ja lapsikorotuksen
maksaminen*

*Takautuvan eläkkeen ja lapsikorotuksen
maksaminen*

*Jos Kansaneläkelaitos myöntää, oikaisee
tai tarkistaa kansaneläkkeen tai perhe-
eläkkeen, takautuvasti maksettava kansan-
eläke tai perhe-eläke voidaan pidättää Kan-
saneläkelaitokselle sen samalta ajalta liikaa
maksaman takuueläkkeen korvaukseksi.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

3.

Laki**eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 8 ja 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläkkeensaajan asumistuesta 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun lain (571/2007) 8 §:n 2 momentin 2 kohta ja 41 §, sellaisena kuin niistä on 41 § laissa (1225/2009) seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Oikeus asumistukeen

 Oikeus asumistukeen on myös henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

 2) maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaista erityistukea työkyvyttömyyden perusteella;

41 §

Asian uudelleen ratkaiseminen eläkkeen tai korvauksen myöntämisen johdosta

Jos asumistuen saajalle on takautuvasti myönnetty kansaneläke, leskeneläke tai kansaneläkelain 22 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu asumistuessa tulona huomioon otettava työeläke tai korvaus taikka tällaista etuutta on korotettu, Kansaneläkelaitos voi ilman tämän lain 42 §:n mukaista päätöksen poistamista tai 39 §:n 2 momentin mukaista asianosaisen suostumusta asianosaista kuultuaan ratkaista asian uudelleen.

Ehdotus

8 §

Oikeus asumistukeen

 Oikeus asumistukeen on myös henkilöllä, joka on täyttänyt 16 vuotta ja saa:

 2) *takuueläkkeestä* annetun lain (xxx/xxxx) 7 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista *takuueläkettä*;

41 §

Asian uudelleen ratkaiseminen eläkkeen tai korvauksen myöntämisen johdosta

Jos asumistuen saajalle on takautuvasti myönnetty kansaneläke, leskeneläke, *takuueläke* tai kansaneläkelain 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu asumistuessa tulona huomioon otettava työeläke tai korvaus taikka *jos* tällaista etuutta on korotettu, Kansaneläkelaitos voi ilman 42 §:n mukaista päätöksen poistamista tai 39 §:n 2 momentin mukaista asianosaisen suostumusta asianosaista kuultuaan ratkaista asian uudelleen.

 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

Tämän lain voimaantullessa maksussa olevan eläkkeensaajan asumistuen maksamista jatketaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden perusteiden seuraavaan muusta kuin takuueläkkeestä annetun lain (xx/xxxx) mukaisen takuueläkkeen myöntämisestä johtuvaan 17 §:n mukaiseen tarkistukseen saakka.

4.

Laki**vammaisetuuksista annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun lain (570/2007) 9 §:n
 1 momentin 3 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Eläkettä saavan hoitotuki

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttä-
 neellä henkilöllä, joka saa:

3) maahanmuuttajan erityistuesta annetun
 lain (1192/2002) mukaista erityistukea;

Ehdotus

9 §

Eläkettä saavan hoitotuki

Oikeus hoitotukeen on 16 vuotta täyttä-
 neellä henkilöllä, joka saa:

3) *takuueläkkeestä* annetun lain (xxx/xxxx)
 mukaista *takuueläkettä*;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

5.

Laki**työttömyysturvalain 3 luvun 4 §:n ja 11 luvun 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 4 §:n 2 momentin 1 kohta ja 11 luvun 14 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 luvun 4 §:n 2 momentin 1 kohta laissa 1354/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 luku

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset**Etuuden saamisen yleiset rajoitukset**

4 §

4 §

*Estävät sosiaalietuudet**Estävät sosiaalietuudet*

 Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla:

1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista varhennettua vanhuuseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä tai täyteen eläkkeeseen oikeuttavien palvelusvuosien perusteella vanhuuseläkettä taikka vanhuuseläkettä;

 Työttömyysetuuteen ei ole oikeutta työnhakijalla:

1) joka saa kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista *vanhuuseläkettä tai* varhennettua vanhuuseläkettä, *takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) mukaista takuueläkettä* tai työeläkelakien mukaista yksilöllistä varhaiseläkettä;

11 luku

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset**Toimeenpanoa koskevat säännökset**

14 §

14 §

*Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa**Työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa*

Jos henkilö on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, sukupolvenvaihdos- tai luopumiseläkettä, luopumiskorvausta, luopumistukea taikka sairausvakuutuslain mukaista

Jos henkilö on saanut työttömyysetuutta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti kansaneläkettä, *kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta, takuueläkettä* tai eläkettä työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella, sukupolvenvaihdos- tai luopumiseläkettä, luopumiskorvausta,

päivärahaa, kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa, tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun työttömyysetuuden määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, luopumiskorvauksesta, luopumistuesta, päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

luopumistukea taikka sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa, kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa, tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä, työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun työttömyysetuuden määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä, luopumiskorvauksesta, luopumistuesta, päivärahasta tai tapaturmaeläkkeestä.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 20 .

6.

Laki**sairausvakuutuslain 8 luvun 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 6 §:n 1 momentin 8 kohta ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 8 luvun 6 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 1364/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 luku

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha**Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha**

6 §

6 §

*Sairauspäivärahan estävät etuudet**Sairauspäivärahan estävät etuudet*

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuu-
 tetulla, joka saa:

Sairauspäivärahaan ei ole oikeutta vakuu-
 tetulla, joka saa:

8) maahanmuuttajan erityistuesta annetun
 lain (1192/2002) mukaista maahanmuutta-
 jan erityistukea.

8) *takuueläkkeestä* annetun lain (xxx/xxxx)
 mukaista *takuueläkettä*.

Edellä 1 momentin 5—8 kohdassa tarkoi-
 tettua eläkettä, työeläkelakien mukaista
 täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai maahan-
 muuttajan erityistukea saavalla, 68 vuotta
 nuoremmalla vakuutetulla on kuitenkin oi-
 keus sairauspäivärahaan, jos hän eläkkeelle
 siirtymisensä jälkeen on työssä ja tulee työ-
 kyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä
 ollessaan välittömästi ennen työkyvyttö-
 myyden alkamista on tehnyt. Sairauspäivä-
 rahan määrä lasketaan tällöin eläkkeelläolo-
 aikana ansaittujen työtulojen perusteella sit-
 ten kuin 11 luvussa säädetään ottaen huo-
 mioon 12 luvun 2 §:n säännökset.

Edellä 1 momentin 5—8 kohdassa tarkoi-
 tettua eläkettä tai työeläkelakien mukaista
 täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavalla
 68 vuotta nuoremmalla vakuutetulla on kui-
 tenkin oikeus sairauspäivärahaan, jos hän
 eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on työssä ja
 tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän
 eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työ-
 kyvyttömyyden alkamista on tehnyt. Saira-
 uspäivärahan määrä lasketaan tällöin elä-
 keellä oloaikana ansaittujen työtulojen pe-
 rusteella siten kuin 11 luvussa säädetään ot-
 taen huomioon 12 luvun 2 §:n säännökset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

7.

Laki**asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1573/1993) 1 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 584/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Soveltamisala

Jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetusta neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, muuta johdu, tämän lain mukaan ratkaistaan, onko henkilöön sovellettava seuraavaa sosiaaliturvalainsäädäntöä:

2) eläkkeensaajan asumistuesta annettu laki (571/2007), vammaisuuksista annettu laki (570/2007), rintamasotilaseläkelaki (119/1977), maahanmuuttajan erityistuesta annettu laki (1192/2002) ja elatustukilaki (580/2008), kun on kyse tämän lain 3, 3 a ja 4 §:stä sekä 3 ja 4 luvun säännösten soveltamisesta.

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista tai sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetusta neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä *sosiaaliturva-asetus*, muuta johdu, tämän lain mukaan ratkaistaan, onko henkilöön sovellettava seuraavaa sosiaaliturvalainsäädäntöä:

2) eläkkeensaajan asumistuesta annettu laki (571/2007), vammaisuuksista annettu laki (570/2007), rintamasotilaseläkelaki (119/1977), *takuueläkkeestä annettu laki (xxx/xxxx)* ja elatustukilaki (580/2008), kun on kyse tämän lain 3, 3 a ja 4 §:stä sekä 3 ja 4 luvun säännösten soveltamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

8.

Laki**elätustukilain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 29 päivänä elokuuta 2008 annetun elätustukilain (580/2008) 21 §:n 3 momentin
 6 kohta ja
muutetaan 21 §:n 3 momentin 5 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

21 §

21 §

*Takautumissaatavan perimättä jättäminen**Takautumissaatavan perimättä jättäminen*

Edellä 2 momentissa tarkoitettuina tuloina
 pidetään kaikkia elatusvelvollisen tuloja tu-
 lon lähteestä ja veronalaisuudesta riippu-
 matta, kuitenkin lukuun ottamatta:

Edellä 2 momentissa tarkoitettuina tuloina
 pidetään kaikkia elatusvelvollisen tuloja tu-
 lon lähteestä ja veronalaisuudesta riippu-
 matta, kuitenkin lukuun ottamatta:

5) maahanmuuttajan erityistuesta annetun
 lain (1192/2002) mukaista erityistukea;
 6) *muuta 1—5 kohdassa mainittua tuloa*
vastaavaa tuloa.

5) *muuta 1—4 kohdassa mainittua tuloa*
vastaavaa tuloa.
(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

9.

Laki**Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (566/2005) 22 §:n 1 momentti, 34 §:n 2 kohta ja 39 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 34 §:n 2 kohta ja 39 §:n 1 momentti laissa 579/2007, sekä *lisätään* 34 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 579/2007, uusi 2 a kohta

Voimassa oleva laki

22 §

Estävät etuudet ja korvaukset

Kuntoutusrahaetuuteen ei ole oikeutta va-
 kuutetulla, joka saa vanhuuseläkettä tai var-
 hennettua vanhuuseläkettä kansaneläkelain
 tai työeläkelakien nojalla.

34 §

Eläkkeensaajan kuntoutusraha

Kuntoutusraha on päivää kohden kahdes-
 kymmenesviidesosa kuukausittain makset-
 tavien tässä pykälässä tarkoitettujen elä-
 keiden yhteismäärän kymmenesosasta, jos
 kuntoutuja saa:

2) työkyvyttömyyseläkettä kansaneläke-
 lain (568/2007) 12 §:n perusteella lukuun
 ottamatta 4 momentin mukaista työkyvyt-
 tömyyseläkettä tai kansaneläkelain voi-
 maanpanosta annetun lain (569/2007) 2 §:n
 perusteella työttömyyseläkettä; *tai*

Ehdotus

22 §

Estävät etuudet ja korvaukset

Kuntoutusrahaetuuteen ei ole oikeutta va-
 kuutetulla, joka saa vanhuuseläkettä tai var-
 hennettua vanhuuseläkettä kansaneläkelain
 tai työeläkelakien *taikka takuueläkettä ta-
 kuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) 7 §:n
 1 momentin 1 kohdan tai 2 momentin
 1 kohdan* nojalla.

34 §

Eläkkeensaajan kuntoutusraha

Kuntoutusraha on päivää kohden kahdes-
 kymmenesviidesosa kuukausittain makset-
 tavien tässä pykälässä tarkoitettujen elä-
 keiden yhteismäärän kymmenesosasta, jos
 kuntoutuja saa:

2) työkyvyttömyyseläkettä kansaneläke-
 lain (568/2007) 12 §:n perusteella lukuun
 ottamatta 4 momentin mukaista työkyvyt-
 tömyyseläkettä tai kansaneläkelain voi-
 maanpanosta annetun lain (569/2007) 2 §:n
 perusteella työttömyyseläkettä;

2 a) *takuueläkkeestä annetun lain mukais-
 ta takuueläkettä;*

39 §

Takautuva maksaminen

Jos kuntoutujalle myönnetään takautuvasti vanhuuseläkettä tai korvausta ansionmenetyksestä jonkin muun lain perusteella, eläke tai korvaus samalta ajalta maksetaan suoritettua kuntoutusrahaa vastaavalta osalta Kansaneläkelaitokselle ottaen kuitenkin huomioon, mitä työntekijän eläkelain 43 §:n 2 momentissa säädetään.

39 §

Takautuva maksaminen

Jos kuntoutujalle myönnetään takautuvasti vanhuuseläkettä, *takuueläkettä* tai korvausta ansionmenetyksestä jonkin muun lain perusteella, eläke tai korvaus samalta ajalta maksetaan suoritettua kuntoutusrahaa vastaavalta osalta Kansaneläkelaitokselle ottaen kuitenkin huomioon, mitä työntekijän eläkelain 43 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

10.

Laki**opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 6 §:n 1 momentin 15 ja 16 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1641/2009, ja
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 792/2007 ja 1641/2009, uusi 17 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

-
- 15) saa 2—12 tai 16 kohdassa mainittuja etuuksia vastaavaa etuutta ulkomailta;
 16) saa sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvussa tarkoitettua sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa.
-

Ehdotus

6 §

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

-
- 15) saa 2—12, 16 tai 17 kohdassa mainittuja etuuksia vastaavaa etuutta ulkomailta;
 16) saa sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvussa tarkoitettua sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa;
 17) saa takuueläkkeestä annetun lain (xx/xxxx) mukaista takuueläkettä.
-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

11.

Laki**aikuiskoulutustuesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aikuiskoulutustuesta 28 päivänä joulukuuta 2000 annetun lain (1276/2000) 11 §:n 14 ja 15 kohta, sellaisena kuin ne ovat laissa 127/2010, sekä
lisätään 11 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 127/2010, uusi 16 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

11 §

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

-
- 14) saa valtion virkamieslain (750/1994) 76 §:n mukaista toistuvaa korvausta; *taikka*
 15) saa valtion virkamieslain 75 §:ssä ja valtion virkamieslain voimaanpanolain (756/1986) 3 ja 15 §:ssä tarkoitettua lakkautuspalkkaa.

Ehdotus

11 §

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

-
- 14) saa valtion virkamieslain (750/1994) 76 §:n mukaista toistuvaa korvausta;
 15) saa valtion virkamieslain 75 §:ssä ja valtion virkamieslain voimaanpanolain (756/1986) 3 ja 15 §:ssä tarkoitettua lakkautuspalkkaa; *taikka*
 16) saa takuueläkkeestä annetun lain (xx/xxxx) mukaista takuueläkettä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

12.

Laki**Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta 17 päivänä elokuuta 2001 annetun lain (731/2001) 12 b §, sellaisena kuin se on laissa 987/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

12 b §

Kansaneläkerahasto

Kansaneläkerahastosta maksetaan kansaneläkelain (568/2007) 97 §:ssä, vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007), eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (571/2007), rintamasotilaseläkeläisissä (119/1977) ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetussa laissa (988/1988) tarkoitetut Kansaneläkelaitoksen toimeenpantaviksi säädetyt etuudet sekä niiden toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut.

Ehdotus

12 b §

Kansaneläkerahasto

Kansaneläkerahastosta maksetaan kansaneläkelain (568/2007) 97 §:ssä, *takuueläkkeestä annetussa laissa (xxx/xxxx)* vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007), eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa (571/2007), rintamasotilaseläkeläisissä (119/1977) ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetussa laissa (988/1988) tarkoitetut Kansaneläkelaitoksen toimeenpantaviksi säädetyt etuudet sekä niiden toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintakulut.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

13.

Laki**työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä 9 päivänä loka-
 kuuta 2009 annetun lain (738/2009) 5 §:n 1 momentti ja 11 § sekä
lisätään 2 §:ään uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Lain soveltamisala**Lain soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan myös takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) 7 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan sekä 2 momentin 2 kohdan perusteella työkyvyttömälle myönnettyyn takuueläkkeeseen.

Mitä tässä laissa säädetään kansaneläkelain mukaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä, koskee vastaavasti myös 3 momentissa tarkoitettua takuueläkettä.

5 §

5 §

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ansaintaraja ja eläkkeen jättämisen lepäämään

Kansaneläkelaitoksen myöntämän työkyvyttömyyseläkkeen ansaintaraja ja eläkkeen jättäminen lepäämään

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen maksamiseen ei vaikuta, jos eläkkeensaajan työansiot ovat enintään 600 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja ansaitsee enemmän kuin 600 euroa kuukaudessa, työkyvyttömyyseläkkeen maksaminen keskeytetään ja eläke jätetään lepäämään eläkkeensaajan ilmoituksesta tai Kansaneläkelaitoksen aloitteesta.

Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja takuueläkkeestä annetun lain 7 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdan sekä 2 momentin 2 kohdan mukaisen takuueläkkeen maksamiseen ei vaikuta, jos eläkkeensaajan työansiot ovat enintään 600 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeensaaja ansaitsee enemmän kuin 600 euroa kuukaudessa, työkyvyttömyyseläkkeen ja takuueläkkeen maksaminen keskeytetään ja eläke jätetään lepäämään eläkkeensaajan ilmoituksesta tai Kansaneläkelaitoksen aloitteesta.

11 §

Sovellettavat säännökset

Jollei tästä laista muuta johdu, lain täytäntöönpanossa sovelletaan lisäksi, mitä 2 §:ssä mainituissa työeläkelaeissa, kansaneläkelaiissa, vammaisetuuksista annetussa laissa ja eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa säädetään.

11 §

Sovellettavat säännökset

Jollei tästä laista muuta johdu, lain täytäntöönpanossa sovelletaan lisäksi, mitä 2 §:ssä mainituissa työeläkelaeissa, kansaneläkelaiissa, *takuueläkkeestä* annetussa laissa, vammaisetuuksista annetussa laissa ja eläkkeensaajan asumistuesta annetussa laissa säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään jou-
lukuuta 2013.*

14.

Laki**sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1299/2006) 9 §:n 1 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 463/2008, ja *lisätään* 9 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 463/2008, uusi 3 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Viisijäseninen jaosto

Viisijäsenisessä jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Asia käsitellään viisijäsenisessä jaostossa, jos kysymys on:

8) 1—7 kohdassa tarkoitettua etuutta koskevan lainvoimaisen päätöksen poistamisesta tai mainitun etuuden takaisinperinnästä.

Ehdotus

9 §

Viisijäseninen jaosto

Viisijäsenisessä jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Asia käsitellään viisijäsenisessä jaostossa, jos kysymys on:

3 a) oikeudesta takuueläkkeestä annetun lain (xxxx/xxxx) 7 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella myönnettyyn takuueläkkeeseen;

8) 1—3, 3 a ja 4—7 kohdassa tarkoitettua etuutta koskevan lainvoimaisen päätöksen poistamisesta tai mainitun etuuden takaisinperinnästä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

15.

Laki**työntekijän eläkelain 120 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun työntekijän eläkelain (395/2006) 120 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1164/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

120 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Ehdotus

120 §

Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa *takuueläkettä takuueläkkeestä annetun lain (xxx/xxxx) 20 §:n 2 momentin mukaan* tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

16.

Laki**merimieseläkelain 117 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun merimieseläkelain (1290/2006) 117 §:n
 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1168/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

117 §

*Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitok-
selle tai työttömyyskassalle*

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, eläkekassan on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Ehdotus

117 §

*Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitok-
selle tai työttömyyskassalle*

Jos työntekijä on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa *takuueläkettä* *takuueläkkeestä* annetun lain (xxx/xxx) 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, eläkekassan on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

18.

Laki**kunnallisen eläkelain 126 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 126 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 461/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

126 §

*Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitok-
 selle ja työttömyyskassalle*

Ehdotus

126 §

*Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitok-
 selle ja työttömyyskassalle*

Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen tai eläkkeen ja asumistuen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai jos eläkkeensaaja on saanut kansaneläkelain mukaista eläkettä tai eläkettä ja asumistukea samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen taikka muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuella jatkoa takautuvasti tai myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen.

Jos eläkkeensaaja on väliaikaisesti saanut Kansaneläkelaitoksen maksamaa *takuueläkettä* *takuueläkkeestä* annetun lain (xxx/xxxx) 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitokselle siltä osin kuin se vastaa Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman eläkkeen tai eläkkeen ja asumistuen määrää. Samoin voidaan menetellä, jos eläkelaitos jatkaa 153 §:ssä tarkoitetun valituksen johdosta myönnettyä kuntoutustukea takautuvasti tai jos eläkkeensaaja on saanut *takuueläkettä* tai kansaneläkelain mukaista eläkettä tai eläkettä ja asumistukea samalta ajalta, jolta kunnallinen eläkelaitos 162 §:n mukaisesti oikaisee aikaisemman päätöksen taikka muutoin tarkistaa myönnetyn eläkkeen määrän tai oikaisupäätöksen jälkeen myöntää kuntoutustuella jatkoa takautuvasti tai myöntää edunsaajalle tämän lain mukaisen perhe-eläkkeen.

76

Voimassa oleva laki

HE 50/2010 vp

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

19.

Laki**valtion eläkelain 122 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun valtion eläkelain (1295/2006) 122 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa xxx/xxxx, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

122 §

*Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitok-
selle tai työttömyyskassalle*

Jos työntekijä on saanut väliaikaisesti Kansaneläkelaitoksen maksamaa eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, kunnallisen eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

Ehdotus

122 §

*Eläkkeen maksaminen Kansaneläkelaitok-
selle tai työttömyyskassalle*

Jos työntekijä on saanut väliaikaisesti Kansaneläkelaitoksen maksamaa *takuueläkettä* *takuueläkkeestä* annetun lain (xxx/xxxx) 20 §:n 2 momentin mukaan tai eläkettä kansaneläkelain 72 §:n mukaan tai edellä mainittua eläkettä ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 8 §:n mukaista asumistukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään muutoksenhaun perusteella tämän lain mukainen eläke takautuvasti, kunnallisen eläkelaitoksen on maksettava takautuva eläke Kansaneläkelaitoksen vaatimuksesta sille siltä osin kuin se vastaa määrältään Kansaneläkelaitoksen samalta ajalta liikaa maksaman etuuden määrää.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*